Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 219 (16742) | 1984 оной сентябриин 22, суббото | Сэн 3 мүнгэн.

ЭЛЖЭЛГЭЭ ХИТЭЙГЭЭР ХИЛХЭ

удэшэнииинь газаа хүйтэржэ, үбэлэй дүтэлжэ байлнэ. Энэ үедэ республикымнай колхоз болон малшад, мэргэжэлтэд, хүтэлбэрилэгшэд ерээлые түгэс бэлэдхэлтэйгээр уттаха гэжэ оролшай.

нагүй үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ, малай байрануу шадай гэрнүүдые дулаалха, заһабарилха хүдэлэлжэлһөөр. Энэ шухала хэрэгтэ малшад өөһэнтэйгээр хабаадана. Һүүлэй мэдээгээр республахынуудта 291 мянган тонно үбһэн һурилэг-78 мянган тонно сенаж, 808 мянган тонно силос 41 мянган тонно витаминтай ногооной гурил байба. Энэмнай түсэбөөр хараалагдаһанһаа ни-. Тиимэһээ тэжээл бэлэдхэлгэеэ саашадань эмүргэлжэлүүлхэ гээшэ шухала зорилго байһан үбэлжэлгэдөө эртээнһээ бодомжотой һайнаар бэлэлжэлгын эхилһэнһээ хойшо малшадай ажалые миндхэжэ шадаһан ажахынууд, фермэ, гүүртын гууд, хонишодой бригаданууд, үбһэ тэжээлээ һайлжа, малдаа гамтайгаар эдюулжэ шадаһанай жалта туйладаг гэжэ мэдээжэ.

жэлэй үбэлжэлгые эмхитэйгээр үнгэргэхэ тасоюзна социалис мүрысөөндэ шалгарһан Мурай район, энэ районой Ленинэй нэрэмжэтэ, районой «Маяк» колхозууд, «Эрдэм», «Ни-, Түнхэнэй, Бэшүүрэй совхозууд КПСС-эй ЦК-СР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй болон ЦК-гай Хүндэлэлэй грамотануудаар шагнагдаа эршэлэн үнгэрһэн үбэлжэлгын үедэ мал ажалай ехээр үйлэдбэрилжэ, социалис уялгануудаа амаар дүүргэһэнэйнгээ түлөө олохон малшадай ууд, 200 гаран түрүү малшад үндэр шагнал хүртэһэн байна.

элгэдөө эртээнһээ оролдосотойгоор бэлдэжэ, илан-ай үнеэдые сентябрь һараһаа эхилжэ, үбэлэй эдеэлүүлхэдэ, фермын дэргэдэхи тэжээлэй цех гүйгөөр хүдэлгэжэ, малаа тобир тарган байлгажэлтын хүшэр хаһа амжалтатай дабагдана гэүүлэй дүршэл гэршэлнэ ха юм.

элдэ үбэлжэлгэдөө һайнаар бэлдэжэ байһан ажаолон. Жэшээнь, Хяагтын районой «Дружуунын районой «Коммунизм», Түнхэнэй «Мир» колхозуудай. Загарайн районой », Сэлэнгын районой Тельманэй нэрэмжэтэ, Зэонной Оёорой совхозуудай һү һаалиин фермэнүүд ээдэ хүсэд бэлэн. Эндэ тэжээл буйлуулха цехүүд элнэ. Сентябрь һарын эхинһээ малаа уяжа, тэрацион үбэлжэлгын үеын гурим, хэмжээгээр угэжэ Гадна ногоон тэжээл нэмэри болгон асарагдажа

...эй хамта, Яруунын районой «Юбилей-Хориин районой Анаагай, Загарайн райЭрхирэгэй совхозуудта. Бэшүүрэй районой ай нэрэмжэтэ, Мухар-Шэбэрэй районой «Путь колхозуудта үбэлжэлгэдэ бэлэдхэл унжагайрһаар. совхозой Онинооборскын отделениин һү һаалиин тэжээл бэлэдхэдэг цех заһабарилагдаагүй, шэнэ хабсаргагданагүй. Мүн иимэрхүү байдал Бу-Һүнэй фермэ дээрэ тохёолдонхой. Һүнэй фермэнүүхническэ талаарнь хангахын тула районой «Сель-» нэгэдэлэй зүгһөө горитой хүдэлмэри ябуу-ү. һүүлэй үедэ Сэлэнгын, Кабанскын, Зэдын, Бэшүүрэй, Улаан-Үдын районуудай зарим ажаһү һаали эрид доошолһон байна.

бүгэдэ юун дээрэһээ болоноб гэхэдэ, зарим ажахыхүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэдэй малай үбэлжэлсоонь бэлдэхэ, тэрэниие эмхитэй һайнаар үнгэргэтэ ёһотой анхарал хандуулаагүй дээрэһээ уламбшуу. Мүнөө иимэ баримтануудтай эбсэхээр бэшэ. совхозуудай партийна, профсоюзай ба комсоорганизацинууд, ажахын хүтэлбэрилэгшэд, мэргэмалшадай үүсхэлые үргэнөөр дэмжэжэ, ажалаа эршэтэйгээр ябуулха бүхы арга боломжонуудые энэ харюусалгата хэрэгтэ хамтын хүсэ шадал үргэн дэлисэтэй мүрысөө эмхидхэхэ ёһотой. дай коллектив бүхэн үбэлжэлгын үедэ малайнгаа ымые, абтаха продукцинигаа шанарые дээшэлүүлхэ нуудые хараалха болоно.

хүйтэрхэ саг тулажа, ниитын малай үбэлжэлгэдэ ылгые эрид түргэдхэхэ эрилтэ табигдана. Малай дулаалха, уһа бүлэдэг, дулгасуулдаг хэрэгсэлнүүабарилха, электрын элшэ хүсөөр, түлишөөр таагүйн тула бүхы хэмжээнүүд дары абтаха зэргэлэй жэлнүүдтэ мал ажалай хүдэлмэри оньһожо-талаар нилээд ехэ юумэн хэгдээ. Һү һааха, наг малай байра сэбэрлэхэ оньһон түхеэрэлгэнүүд ай ажалые хүнгэдхэдэг. Гэбэшье үбэлжэлгын түлэг байхада түхеэрэлгэнүүд эбдэржэ, малшадта үлүү элнүүдые тохёолдуулдаг, малай ашаг шэмэньшье дог юм. Иимэрхүү дутагдалнуудые зайсуулхын ажахын инженерно-техническэ мэргэжэлтэдтэ шанга табигдаха ёһотой.

онуудай «Сельхозтехника», «Бурятсельхозмонтаж» нүүдэй хүдэлмэрилэгшэд фермэнүүдэй бүхы оньхеэрэлгэнүүдые ойрын болзорто заһабарилжа тагүйгөөр хүдэлгэхэ ушартай. «Бурятсельхозхими», тснаб» нэгэдэлнүүд колхоз, совхозуудые тэжээл уулдаг бодосуудаар гүйсэд хангаха зэргэтэй.

элгые амжалтатайгаар үнгэргэхэ хэрэгые урма тойгоор хүдэлжэ байһан малшад лэ шиидхэхэ гэжэ ые мэдээжэ. Энээниие хараадаа абажа, колхоз, совдай партийна организацинууд, ажахын хүтэлбэрилэгүй дүршэл ехэтэй зондо, коммунистнууд болон молшуудта энэ харюусалгатай ажал даалгажа үгэабтай. Малшадай гэр байра эртээнһээ дулаалха, атай һайнаар хүдэлхэ эрхэ байдал зохёохо гээшэ а. Мүнөө үедэ хоорондоо мүрысэжэ байһан малшаколлективүүдэй үбэлжэлгэдэ хэр зэргэ бэлэдхэлтэй наа бэе бэедээ ябалсажа шалгаха хаһа хүрэжэ ерэн-

тагай Соведүүд, профсоюзай эмхинүүд малшадай ые хамгаалгын, соёлой, худалдаа наймаанай, һуудал ай талаар хангалгые һайжаруулха хэрэгые ходо-ахаржа байха ёһотой.

ай үбэлжэлгэ бултанай мэргэжэл шадабари шалгаһа мүн. Тиимэһээ республикын малшадай, ажахын бэрилэгшэдэй, мэргэжэлтэдэй энэ үедэ ажалдаа хаалга ехэтэйгээр хандажа, ниитынгээ малай үбэлжэл- эмхитэйгээр үнгэргэхэ, продукци ехээр абажа, оро-оо Эдеэ хоолой программые бэелүүлгэдэ өөрынгөө тойхон хубитаяа оруулхань дамжаггүй.

КПСС-эй ЦК-гай ПОЛИТБЮРОДО

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой ээлжээтэ заседани боложо, 150 мориной хүсэтэй газар хахалалгын өөрсэ һайн тракторнуудые, мүн тэдээндэ табигдаха дизельнэ двигательнүүдые, түлишын аппаратурые бүтээхэ заводуудые бариха тухай асуудалые хаража үзэбэ. Иимэ тракторнуудые хэрэглэлгэ пропашной ургамалнуудые тариха хэрэгые индустриин үндэһэ һуури дээрэ үргэнөөр табиха арга олгохо байна.

Дурсагдаһан заводуудые бариха гээшэ СССР-эй Эдеэ хоолой программые амжалтатайгаар бэелүүлгын, тэрэниие үрэ түгэс оньһото техникээр хангаһанай үндэһөөр хүдөө ажахын үйлэдбэриин эрдэм-техникын хэмжээе саашадань дээшэлүүлгын шухала нүхэсэл болохо байна гэжэ КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй энэ асуудалаар баталан абаһан тогтоол дотор тэмдэглэгдэнэ. Байрын гэрнүүдтэй, коммунальна ажахын ба соёлой-ажаһуудалай хангалгын объектнүүдтэй иимэ заводууд Татарай АССР-эй Елабуга хотодо баригдаха.

Дээдэ тушаалта хүтэлбэрилэгшэдэй хабаадалгатай СЭВ-эй гэшүүн-оронуудай Экономическа зүблөөнэй захяа дурадхалнуудые бэелүүлгые хангаха хэмжээнүүд хараалагдаа. Социалис экономическа харилсаае саашадань хүгжөөхэ, СЭВ-эй гэшүүн-оронуудай удаан болзоройн ажахын стратегиие хамтаараа зохёон бэелүүлхэ тухай Экономическа зүблөөнэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлгын тодорхой харгы замууд баталагдан абтаһан тогтоол дотор хараалагдаһан байна.

Зүблөөнэй шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхэ зорилготойгоор арадай ажахын ехэ зорилгонуудые шиидхэхын, мүн зарим һалбаринуудые тааралдуулан хүгжөөхын, социалис оронуудай хоорондо үйлэдбэриие үргэнөөр хамжуулхын тула харилсаа холбооной бүхы арга боломжонуудые 1986—1990 онуудай, мүн 2000 он хүрэтэрхи үедэ СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүд дотор хараалхыень СССР-эй Госпланда, Эрдэм, техникын талаар СССР-эй Гүрэнэй комитедтэ, СССР-эй министерствэнүүд болон албан зургаануудта, мүн союзна республикануудай Министрнүүдэй Соведүүдтэ даалгагдаа. СЭВ-эй гэшүүн-оронуудай тус тус эмхинүүдтэй хамта СССР-эй Госплан, СССР-эй министерствэнүүд болон албан зургаанууд али бүхы талын ашатуһатай хабаатай асуудалнуудаар 1986—1990 онуудай түсэбүүдые тааралдуулан табиха, мүн зүбшэн хэлсэгдэһэн бүхы асуудалнуудаар капитальна һомололгонуудые зохилдуулха зэргэтэй.

СЭВ-эй оронуудай эрдэм-техникын хүгжэлтэ дэбжэлтын комплексно программын проектнүүд дотор хараада абтаха ёһотой зарим һалбаринуудта, тэрэ тоодо электроникодо, прибор бүтээлгэдэ, микропроцессорнэ техникэдэ, атомай элшэ хүсэндэ, биотехнологидо, робототехникэдэ тон шэнэ техникэ, технологи зохёон нэбтэрүүлхэ хэрэгтэ харилсаа холбоо тогтоолгын шэглэлнүүд тодорхойлогдоо.

Эльгээгдэдэг продукциин техническэ хэмжээндэ, хэрэглэмжын шэнжэ шанарта али бүхы талаһаа эрилтыень дээшэлүүлхые хараалһан хэмжээнүүд бэелүүлэгдэхэ байна. Экономическа зүблөөнэй ба СЭВ-эй 38-дахи (ээлжээтэ бэшэ) сессиин шиидхэбэринүүдэй үндэһөөр СЭВ-эй оронуудтай харилсаа холбоо тогтоолгын бусад асуудалнуудта хабаатай дурадхалнуудые бэлдэхыень министерствэнүүд болон албан зургаануудта даалгагдаба.

СЭВ-эй гэшүүн-оронуудтай эрдэм-техникын ба үйлэдбэриин холбоо барисаагаа үргэдхэн гүнзэгырүүлгэдэ, социально-экономическа хүгжэлтые, үйлэдбэри эршэдхэлгые түргэдхэлгын, тэрэнэй ашаг үрые дээшэлүүлгын шухала нүхэсэл болохо социалис ажахы эрхилэлгын хамтын дүй дүршэлые шэнжэлгэдэ, үргэнөөр хэрэглэлгэдэ үүсхэл эдэбхи ехээр гаргахыень союзна республикануудай Компартинуудай ЦК-нуудта, партиин крайкомуудта, обкомуудта, союзна республикануудай Министрнүүдэй Соведүүдтэ, СССР-эй министерствэнүүд болон албан зургаануудта, ВЦСПС-тэ дурадхагдаа.

Варшавска Договорой гэшүүн-гүрэнүүдэй арминуудай «Щит-84» гэжэ һуралсалда КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй оборонын министр Д. Ф. Устинов түрүүтэй совет сэрэгэй делегациин хабаадаһан тухай мэдээсэлые Политбюро шагнаад, тэрэнэй ажал ябуулгые һайшааба.

СЭВ-эй гэшүүн-оронуудай үйлэдбэрилэн гаргаһан продукцинуудай стандартнуудые байгуулжа хэрэглэхэ талаар харилсаа холбоо тогтоохо асуудал заседани дээрэ хэлсэгдээ. Социалис экономическа харилсаае хүгжөөлгэдэ али алиндань ашатай туһатай холбоо барисаае саашадань гүнзэгырүүлгын, нарижуулан һайжаруулгын комплексно программые, түүхэй эдүүдэй, түлишын ба материалнуудай бүридэлэй, түхэл шэнжын ниитэ нэгэн байлгые хангаха зорилгонуудые бэелүүлгэтэй энэ шиидхэбэри тааралдуулан зохилдуулагдаха зэргэтэй.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ЦК-гай секретарь Г. В. Романов түрүүтэй КПСС-эй делегациин Эфиопиин Хүдэлмэришэнэй партиин учредительнэ съездэ хабаадаһан тухай тоосоое Политбюро зүбшэн хэлсээд, тэрэнэй хүдэлмэриие һайшааһан байгаа. Научна социализмын сургаал һургаалнуудые хүтэлбэри болгодог Эфиопиин Хүдэлмэришэнэй партиие байгуулга Эфиопиин революциие хүгжөөлгэдэ шэнэ шата, уласхоорондын удха шанартай үйлэ хэрэг болоно гэжэ тэмдэглэгдээ. Эфиопиин хүтэлбэрилэгшэдтэй хэгдэһэн хөөрэлдөөнүүдэй үедэ совет-эфиоп хани харилсаае саашадань бэхижүүлхэ зарим тодорхой хэмжээнүүд зүбшэн хэлсэгдэһэн байгаа.

Советскэ Союзай дотоодын байдалай ба уласхоорондын политикын бусад зарим асуудалнууд Политбюрогой заседани дээрэ зүбшэн хэлсэгдэбэ.

ТАРЯА ХУРЯАЛГА-84

ТҮРҮҮШЫН ОДОД ЯЛАЛЗАБА

Манай Борьёогой совхозой механизаторнууд таряа хуряалгаяа эршэтэйгээр ябуулжа байна. Мүнөө үедэ 3085 гектарай ургаса баал болгон сабшагдаа. Поли дээрэхи намарай хүдэмэриие богони болзорто үнгэргэхын тула таряа хуряалгын хоёр комплекс эмхидхэгдээ юм. Тэдэниие агрономууд С. Ж. Ширеторов В. М. Хайдуков хоёр хүтэлбэрилнэ.

Таряа баал болгон сабшалгада 12 комбайн табигданхай. Эндэ комбайнер Александр Петрович Гомбоев шалгарна. Тэрэ 400 гаран гектарай таряа сабшажа унагаагаа. Александр Сурунович Хандуев, Александр Цыбикович Дуринов гэгшэд гээгдэхэгүй гэжэ оролдонод.

Баал болгон хатаагдаһан таряае суглуулхаар 26 комбайн поли дээрэ гаргагдаа юм. Түрүүшын мянган центнерһээ дээшэ, ороoһо таряа сохижо суглуулһан Виктор Владимирович Савиновай, Эрдэм Жамбалович Ширеторовэй комбайнуудта түрүүшын табан хушуута одохонууд ялалзаа. Тэдэнэр мүнөө 1500—1800 центнер ороoһо таряа сохижо абанхай.

Поли дээрэхи һолоомо суглуулжа абахаар тусхай звено бүридхэгдөө. Энэ звеное дүршэлтэй механизатор Дмитрий Игнатьевич Халецкий хүтэлбэрилнэ.

Һолоомоной суглуулагдахатай хамта хүсэ ехэтэ К-700 трактораар Василий Маркович Горюнов Михаил Ларионович Григорьев хоёр намарай паар хахална. Тэдэнэр 500 гаран гектар поли элдүүрилэнхэй.

Ажахымнай таряашадай дунда социалис мүрысөөн эмхидхэгдэнэ. Мүрысөөнэй дүнгүүд үдэр бүри согсологдожо, илагшадай хүндэлэлдэ Тасархайн, Намагай полевой стануудта Ажалай Алдар солын Улаан туг үргэгдэдэг.

Таряашаднай 40 гаран мянган центнер ороoһо таряа суглуулжа, юһэн мянгыень гүрэндэ тушаахаар хараална. Энэ зорилгоёо амжалтатайгаар бэелүүлхын түлөө механизаторнууд оролдосо ехэтэйгээр хүдэлжэ байна.

О. ПРОКОСОВ,
Зэдын районой Борьёогой совхозой ахамад экономист.

Кабанскын шубуунай фабрикын тарялангай газар 4143 гектар эзэлдэг юм. Эндэ гектар бүриһөө дунда зэргээр 14 центнер ороoһо хуряахаар хараалагдана. Һүүлэй мэдээгээр 2000 гаран гектарынь баал болгон сабшагдаад, 800 гектар талмайдань ургаса хуряагдажа, 12000 центнер ороoһо таряан абтаад байна.

3-дахи отделениин тракторно-таряан ажалай бригада 10 комбайнтай. Тэдэнэй дүрбэниинь таряа баал болгон хадана. Бэшэниинь унагаагдаһан таряанай хатажа захалхада ороoһыень гээнгүйгөөр сохижо абадаг юм.

— Манай отделени ажахы дотороо ороoһо таряа эгээл ехэ талмайда ургуулдаг. Мүнөө абтаһан ургасаяа сэбэрлэжэ, гүрэндэ тушаагдаха ороoһон бэлдэгдэнэ. Манай түбэй тоог дээрэ түрүүшын арба мянгаһаа дээшэ центнер таряан оруулагдаа. Ороoһо сэбэрлэхэ, хатааха оньһон техникэ үниинэй бэлэн болонхой, — гээд 3-дахи отделениие эрхилэгшэ Юрий Николаевич Кадыров хөөрэнэ.

Таряа хуряалгын түрүүшын үдэрнүүдһээ механизаторнууд Виктор Рыков, Валерий Идрисов, Николай Лысковцев, Валентин Батышев, Владимир Бурлаков, Анатолий Ткачев, Семен Горбов гэгшэд үндэр бүтээсэтэйгээр ажаллана, халаанайнгаа даабариие 120 процент дүүргэнэ.

— 4-дэхи отделенидэ һолоомо суглуулдаг звенос Виктор Бухольцев хүтэлбэрилнэ. Комбайнай һүүлээр һогооборишье һолоомо поли дээрэ үлэнэгүй. Һолоомо суглуулдаг тракторта ажахын ветеран Иван Сергеевич Рыков һолоомоёо сүм хуряажа абахын түлөө ехээр оролдоно.

Һолоомо суглуулжа байһан газарһаа тээ саанахана намарай паар хахалхань харагдана. Механизаторнууд хоёр мянгаад гектар намарай паар хахаланхай. Эндэ Николай Михайлов, Сергей Булдаков болон бусад онсо шалгарна.

Таряашадай бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлхын тула бүхы хэмжээнүүд абтанхай. Колесово тосхоной полевой стан тон һайнаар түхеэрэгдэнхэй. Эндэ социалис мүрысөөнэй дүнгүүд үдэр бүхэндэ согсологдоно.

С. БАЛДУЕВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Дүршэлтэй механизатор И. С. Рыков һолоомо суглуулна. 2. 3-дахи отделениин комбайнернууд поли дээрэ.

Авторай фото.

ЭДИР ҮЕТЭНЭЙ ТЕАТР

Түби дэлхэйн эгээл үнэтэй сэнтэй баялиг болохо манай үхибүүдэй зол жаргалта ерээдүйн түлөө эдир харагшадта бэлиг талаангаа зорюулһан театрай ажал ябуулагшад өөһэдынгөө искусствоар тэмсэдэг. Эб найрамдалай, хүгжэлтэ дэбжэлтын үзэлтэйгөөр, энэрхы сэдьхэлтэйгээр ургажа ябаа залуу үетэниие хүмүүжүүлхэ гээшэ үхибүүдэй болон эдиршүүлэй театрнуудай уласхоорондын нэгэдэлэй (АССИТЕЖ) VIII генеральна ассамблейдэ хабаадагшадай хүсэл эрмэлзэл болоно. Энэ түлөөлэлгэтэ эмхиин һайн һайхан уряа доро 34 ороной түрүү үзэлтэй уран бэлигтэн совет ниислэлдэ сугларяа юм. Дэлхэй дээрэхи анха түрүүшын үхибүүдэй театрай байгуулагдаһан Москва хотодо энэ конгрессэй үнгэргэгдэжэ байһаниинь гүнзэгы удхатай. Советскэ Союзда үхибүүдэй 200 шахуу театр бии, жэл бүри 3 миллионһоо дээшэ эдир харагшад тэндэ ородог.

Сентябриин 20-до Гүрэнэй үхибүүдэй хүгжэмтэ театрта баярай оршон байдалда ассамблей нээгдэбэ. Соёлой ажал ябуулагшад, олониитын түлөөлэгшэд, гадаадын айлшад эндэ байба.

Үхибүүдэй болон эдиршүүлэй театрнуудай уласхоорондын нэгэдэлэй VIII генеральна ассамблейдэ хабаадагшадта болон айлшадта нүхэр К. У. Черненкын эльгээһэн амаршалга удаан үргэлжэлһэн альга ташалгаар угтагдаһан байна. КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, СССР-эй соёлой министр П. Н. Демичев амаршалгые сонсохон уншаба.

Халуун дулаан үгэнүүдэйнь, һайн һайхан хүсэлэнгүүдэйнь түлөө Константин Устинович Черненкэдэ ассамблейн бүхы хабаадагшадай ба айлшадай үмэнэһөө тэрэ үнэн зүрхэнэй баяр баясхалан хүргэһэн байна. Совет хүтэлбэрилэгшын АССИТЕЖ-эй ассамблейдэ хандуулһан анхаралынь хадаа газар дэлхэй дээрэ амгалан тайбан байдал бэхижүүлхэ хэрэгтэ шухала нүхэсэл болохо энэ үйлэ хэрэгэй удха шанар тухай гэршэлнэ.

Моссоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо И. Б. Бугаев, Театрай уласхоорондын институдай генеральна секретарь Андре Луи Пиренетти, АССИТЕЖ-эй президент Ильзе Роденберг ассамблейдэ хабаадагшадые амаршалба.

Эб найрамдалай, хүгжэлтэ дэбжэлтын үзэлтэйгөөр, энэрхы сэдьхэлтэйгээр ургажа ябаа залуу үетэниие хүмүүжүүлгэдэ үхибүүдэй ба эдиршүүлэй театрай үүргэ тухай Н. Сац (СССР), М. Йендт (Франци), М. Сокорро (Мексикэ) хэлэһэн байна.

Удаань АССИТЕЖ-эй совет национальна түбэй президент, СССР-эй арадай артистка Н. Сацай толгойлдог үхибүүдэй хүгжэмтэ театрай зүжэгые айлшад хараба.

Долоон үдэрэй туршада тус хуралдаанай айлшад манай ороной элдэб хото городуудай зохёохы ажалтанай олохон коллективүүдэй искусстватай танилсаха болоно.

(ТАСС).

АРАДАЙ ИСКУССТВЫН ҺАЙНДЭР

Аха дүү ороной һайндэртэ— Болгариин социалис революциин 40 жэлэй ойдо НРБ-гэй уран һайханай бүлгэмүүдэй СССР-тэ эмхидхэгдэжэ байгаа II фестиваль зорюулагдана. Сентябриин 20-до Москвада, Гүрэнэй түбэй концертын залда баярай оршон байдалда тэрэ нээгдэбэ.

Болгар арадай искусствын һайндэрэй нээлтэтэй дашарамдуулан, СССР-эй соёлой министрэй орлогшо Т. В. Голубцова айлшадые үнэн зүрхэнһөө амаршалба.

Делегациие толгойлогшо, НРБ-гэй соёлой талаар комитедэй түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо Л. Павлов үгэ хэлэхэдээ, бата ёһо заншалнууд болон түүхын холбоо барисаанда үндэһэлһэн Болгариин Арадай Республикын ба Советскэ Союзай арадуудай соёлой талаар харилсаа холбоон амжалтатайгаар хүгжөөгдэнэ гэжэ тэмдэглэбэ. Болгариин уран һайханай бүлгэмүүдэй искусстватай совет хүнүүдэй танилсалгань хоёр арадай эбдэршэгүй хани барисаанай шэнэ толотомо хуудаһан болохо бээз гэжэ этигэжэ байһанаа тэрэ элирхэйлбэ.

Удаань ехэ концерт болобо. Аха дүү ороной уран һайханай эрхим коллективүүд тэрээндэ хабаадажа, болгар арадай уран бэлигые харуулһан байна.

Фестивалиин нээлгэдэ КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, СССР-эй соёлой министр П. Н. Демичев байлсаба.

(ТАСС).

АХА ДҮҮГЭЙ БҮЛЭ ДОТОР

Молдавиин ССР-эй ажалай дэбжэсэ бүхы совет республикануудай ниитэ нэгэн зохёохы ажалтай жэгдэ ябуулагдана. Габшагай ажал, эдэбхи үүсхэл ба зохёохы бэдэрэлгэ, ажалша шадабари болон харюусалга—иимэ шанар шэнжэнүүд Молдавидахи сэдьхэл бодолой-политическэ байдалые тодорхойлно. СССР-эй МИД-эй эмхидхэһэн сентябриин 20-до Москвада болоһон пресс-конференци дээрэ энээн тухай онсолон тэмдэглэгдэһэн байна. Молдавиин ССР-эй 60 жэлдэ зорюулагдаһан Молдавиин үдэртэй дашарамдуулан тэрэ үнгэргэгдэнэ.

Молдавиин ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын орлогшо В. Г. Кутыркин журналистнуудай урда үгэ хэлэхэдээ, Совет засагай жэлнүүдтэ республикын баталһан алдарта зам тухай, Коммунис партиин хүтэлбэрилдэг аха дүү арадай түйлалтанууд тухай хөөрэжэ үгэбэ. Молдавиин экономикын, эрдэм ухаанай ба соёл болбосоролой эршэмтэй хүгжэлтэ хадаа агууехэ Октябриин Илалтын, Совет Социалис Республиканuудай эбдэршэгүй Союзда нэгэдүүлэгдэһэн бүхы совет арадуудай нягта харилсаа холбооной үрэ дүн, КПСС-эй Ленинскэ Национальна политикын илан мандалгын толотомо гэршэ болоно.

Ород, украин ба бусад арадуудай түлөөлэгшэдтэй хамта Молдавиин эрхим хүбүүд, басагад Совет засагай түлөө баатарлигаар тэмсэһэн байгаа, гэжэ пресс-конференци дээрэ тэмдэглэгдэнэ. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай жэлнүүдтэ республикын ажалшад шэн зориг гаргаа һэн. Бүхы совет арадай аха дүү ёһоной туһаламжада түшэглэн, ажалша молдаван арад дайнай шархануудые тон богони болзорто эдэгээжэ шадаа һэн. Мүнөө республикын промышленность ба хүдөө ажахы эршэмтэйгээр хүгжөөгдэнэ. Республикын партийна организацинуудай хүдэлмэриин онол аргануудые нарижуулан һайжаруулха замуудые тодорхойлһон, нёдондо жэлэй декабрьда баталан абтаһан КПСС-эй ЦК-гай тогтоолой гүнзэгы нүлөөн доро ажалша коллективүүдэй бүхы ажал ябуулгань үнгэрнэ.

Пресс-конференци дээрэ совет арадуудай хани барисаанай ба аха дүү ёһоной нүхэсэлэй толотомо жэшээнүүд харуулагдаһан, совет хүнүүдэй эб найрамдалай хэрэгтэ үнэн сэхэ байһаниинь онсолон тэмдэглэгдэһэн байна.

(ТАСС).

ХАРИЛСААНАЙ АША

Мэргэжэл шадабариие, медицинскэ болбосоролые дээшэлүүлхэ, научна ба эстетическэ эрдэм мэдэсэ идхаха асуудалнууд Москвада боложо үнгэрһэн ехэшүүлэй һуралсалай талаар уласхоорондын семинар дээрэ зүбшэн хэлсэгдэбэ.

Зүүнэй ба Баруунай оронуудай ехэшүүлэй һуралсалай талаар мэргэжэлтэдэй түрүүшын ехэ уулзалга болоһон дээрэһээ семинар онсо удха шанартай юм, гэжэ МСОВ-ой генеральна секретарь Бад Холл (Канада) ТАСС-ай корреспондентдэ хэлэһэн байна.

Семинарай үедэ совет дүй дүршэлтэй танилсахада, ашатай туһатай байба, гэжэ ехэшүүлэй үзэг бэшэг мэдэхэгүй ябадалые усадхаха ба һургаха талаар африкан нэгэдэлэй гүйсэдхэхэ директор Эдвард Улзен (Кени) хөөрөөе үргэлжэлүүлбэ. Хүн зоной дунда эрдэм мэдэсэ тарааха талаар эндэ хэгдэдэг олон юумые манайда хэрэглэжэ болохо юм. Тиимэһээ бидэ «Знание» гэжэ совет бүлгэмтэй бата харилсаа холбоо тогтоохо хүсэлтэйбди.

(ТАСС).

МҮРЫСӨӨНЭЙ ХҮМҮҮЖҮҮЛХЫ ҮҮРГЭ

УРМАШУУЛГА ЗҮБӨӨР ХЭРЭГЛЭХЭ

Продукциин шанарые дээшэлүүлхын түлөө социалис мүрысөө эмхидхэхэдээ, материальна болон моральна урмашуулгые зүбөөр хэрэглэхэ талаар ленинскэ гол ёһые хараада абаха шухала. Продукциин шанар хадаа нэхэлгын, шэрдэлгын, эсхэлгын, оёдолой цехүүдһээ эхилээд, бэлэн продукциин склад хүрэтэр манай үйлэдбэриин бүхы шатын хүдэлмэрилэгшэдһөө дулдыдана бшуу. Ажалыень зүбөөр эмхидхэжэ, урмашуулгын элдэб аргануудые зохидоор хэрэглэһэнэй үндэһөөр эдэ хүдэлмэрилэгшэдэй эдэбхи үүсхэлые дээшэлүүлхэ арга боломжо олдохо байна.

Урмашуулгын тусхай гуримуудай ашаар, мүрысэгшэдэй урма зоригынь улам бадарха зэргэтэй ха юм. Тиихэдээ түрүүшүүлэй амжалтанууд онсо тэмдэглэгдэжэ, мүн гээгдэгшэдшье нэрлэгдэжэ, хүн зоной анхарал тэдээндэ тусгаар хандуулагдадаг гээшэ. Жэшээнь, манай фабрикада гээгдэлдэ ороһон бригадануудта байгша онһоо ногоон вымпелнүүд барюулагдадаг болонхой. Хэрбээ январь һарын дүнгөөр тиимэ вымпелнүүд 7 бригадада барюулагдаһан һаа, нэгэдэхи кварталай эсэстэ тэдэнэй тоо 4 хүрэтэр хороо һэн. Юрэдөө, бригаданууд ногоон вымпел абахагүй гэжэ бүхы арга шадалаа элсүүлэн хүдэлдэг гээшэ.

Фабрикадамнай баталагдаһан дүримэй ёһоор, мүрысөөндэ илагшад хоёр шатаар тодорхойлогдодог юм. Нэгэдэхидэнь — цех дотор (бригаданудай дунда)— һара бүри, хоёрдохидонь— фабрика дотор (цехүүд болон участогуудай дунда) — кварталда нэгэ дахин.

Мүрысөөнэй дүнгүүд фабрикын профсоюзай комитедэй болон захиргаанай хамтын заседани дээрэ цехүүд болон участогуудай начальнигуудай, партийна, комсомолой организацинуудай секретарьнарай, профсоюзай цеховэ комитедүүдэй түрүүлэгшэнэрэй хабаадалгатайгаар согсологдодог байна. Тэрэнэй урда тээ мүрысөөнэй штаб бэлэдхэлэй ехэ хүдэлмэри дүүргэжэ, эрхимлэгшэдэй дүнгүүдые улам тодоор гаргажа, урмашуулагдаха хүн бүхэн тушаа гүнзэгы тодорхойлолтотой дурадхалнуудые бэлдэдэг юм. Тэрэшэлэн мүрысэгшэдэй эзэлһэн һууринуудые энэ мэтэ гүнзэгыгөөр тодорхойлхо заншал хадаа ажалаа саашадань һайжаруулха талаарнай горитой нүлөө үзүүлдэг байна.

Урмашуулгын дүримые фабрикадамнай тусгаар байгуулагдаһан ажалаа научнаар эмхидхэлгын лаборатори зохёодог юм. Эндэ шухалын шухала хоёр эрилтэ хараада абтанхай: нэгэдэхеэр, урмашуулгын хэмжээн, хоёрдохёор, һүр жабхалангай оршон байдалда илагшадые урмашуулга. Жэшээнь, СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтатай, Буряадай комсомолой 60 жэлэй ойтой, России гүрэндэ Буряад ороной һайн дураараа ороһоор 325 жэлэй ойтой дашарамдуулан, нэгэдэхи һуури эзэлһэнэй түлөө баярай оршон байдалда барюулагдаһан 150 түхэригэй мүнгэн шан урмашуулхы ехэ нүлөөтэй байгаа юм. Тэрэшэлэн юрөөлэй һайхан үгэнүүдтэйгээр коллективэй урда барюулагдаһан «Социалис мүрысөөндэ илагшада», «Эрхим цех», «Эрхим бригада», «Мэргэжэлээрээ эрхимлэгшэ» гэһэн дамжуулгын Улаан вымпелнүүд, Хүндэлэлэй грамота, мүнгэн шангууд хүмүүжүүлхы айхабтар удхатай байдаг гээшэ.

Продукциин шанарые дээшэлүүлхын түлөө урмашуулгын элдэб хэмжээнүүд фабрикадамнай хэрэглэгдэдэг болонхой. Үйлэдбэриин тодорхой дүнгүүдые туйлажа, һайн шанартай продукци гаргаһанай түлөө «Шанарай отличник» гэһэн нэрэ зэргэтэйгээр шангууд барюулагдажа, мэргэжэл шадабариинь түлөө салин хүлһэндэнь 10 процент хэмжээтэй нэмэлтэ түлөөһэн үгтэдэг.

Байгша ондо түрүүшынхиеэ Н. И. Будаевагай толгойлдог эсхэгшэдэй бригадын коллективтэ «Эрхим шанарай бригада» гэһэн нэрэ зэргэ олгогдоо.

Нэгэ доро үгтэдэг урмашуулганууд аша үрэтэй байһанаа гэршэлэнхэй. Жэшээнь, мэргэжэлээрээ эрхимлэгшые тодорхойлдог конкурсдо илагшад, Ажалай Алдар солын ном соо бэшүүлэгдэһэн, Хүндэлэлэй самбарта гаргагдаһан хүдэлмэрилэгшэд, «Шанарай отличник» гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртэгшэд иимэ урмашуулгануудые абадаг гээшэ. Эрхим хүдэлмэрилэгшэдые, Бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ илагшадые урмашуулха зорилгоор Советскэ Союзаар болон хари оронуудаар аяншалха хүнгэлэлтэтэй 3—5 путевко жэл бүри үгтэдэг юм.

Социалис мүрысөөндэ эрхим дээдын үрэ дүнгүүдые туйлаһан фабрикын комсомол-залуушуулай коллективүүдтэ болон үйлэдбэриин залуу түрүүлэгшэдтэ орон болон республика соогуураа совет арадай революционно, дайшалхы болон ажалай алдар солын газарнуудаар аяншалха хүнгэлэлтэтэй путевконууд барюулагдадаг байна.

«Алтан гартай мастер» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ хүдэлмэрилэгшэдые урмашуулгын эрхим тэмдэг гээшэ. Энэ нэрэ зэргэ жэлдээ нэгэ дахин, ноябриин 7-ной урда тээ олгуулагдадаг гуримтай. Тэрээндэ хүртэхын тула фабрикада хоёр жэлһээ доошо бэшэ хүдэлһэн, моральна урмашуулгын хэмжээнүүдые — баярай үгэ, Хүндэлэлэй грамотаһаа эхилээд, «Мэргэжэлээрээ эрхимлэгшэ», «Шанарай отличник» гэһэн нэрэ зэргэнүүд хүрэтэр — бултыень дамжан гараһан байха ёһотой. Энэ нэрэ зэргэдэ хүртэгшэд (жэлдээ 5 хүн) салин хүлһэн дээрээ 12 процент нэмэлтэ түлөөһэ болон 50 түхэригэй мүнгэн шан дипломтойгоор болон Хүндэлэлэй дэбтэртэ оруулалгатайгаар абадаг юм. Гэр байра абахадаашье, санатори, амаралтын байшанда ошоходоошье, тэдэнэр бусадһаа булюу эрхэтэй байдаг.

Фабрикын инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд продукциин шанарые хүтэлбэрилгын комплексно системэнүүдые байгуулха болон тэдэниие ашаглаха талаар ехэ оролдолго гаргадаг, мүн үйлэдбэрилэн бүтээгшэдэй хүдэлмэриин шанарта нүлөө үзүүлдэг байха юм. Технологи болон стандартнуудые наринаар сахилга, оньһон түхеэрэлгэ, түүхэй эдые зүбөөр хэрэглэлгэ мүн лэ тэдээнһээ сэхэ дулдыдадаг гээшэ. Эдэ эрхэ нүхэсэлнүүд продукциин шанарта нүлөөлөөд лэ байдаг ха юм. Тиимэһээ инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй мүрысөөе эмхидхэлгэдэ, материальна болон моральна талаар тэдэниие урмашуулгада ехэ анхарал хандуулагдадаг байна. Социалис мүрысөөнэй эмхидхэлгэдэ зохёохы ёһоор хандаһанай материальна болон моральна урмашуулга зүбөөр зохилдуулһанай ашаар продукциин шанар саг үргэлжэ һайжарна. Гүрэнэй Шанарай тэмдэгтэй зүйлнүүд жэлһээ жэлдэ олошорно. 1980 ондо нэгэшье байгаагүй һаа, 1984 ондо тиимэ тэмдэгтэй 6 модель, мүн «Н»— «Новинка» гэһэн индекстэй 15 зүйл гаргагдаа. Сүүдхэ соо үйлэдбэрилэгдэһэн продукциин дунда зэргын хэмжээн 1983 оной энэ үеынхидэ орходоо 5 мянган хэһэгээр нэмээд, мүнөө 13,2 мянганда хүрэнхэй. Ажалай өөдэгүй шанарһаа уламжалан ушардаг хүдэлмэриин сагай гээлтэнүүд һураггүй хоронхой. Рекламацинуудай тоо энэл үе соо 36-һаа 11 хүрэтэр доошолжо, үйлэдбэриин хэмжээн болон гаргагдадаг зүйлнүүдэй тоо горитой нэмээ.

Моральна болон материальна урмашуулгые зохёохы ёһоор хэрэглэһэнэй ашаар хүдэлмэрилэгшэдэйнгөө эдэбхи үүсхэлые али болохоор эршэдхэжэ, продукциин шанар һайжаруулха, гүрэнэй түсэбүүдые жэншэдгүй дүүргэхэ арга олдохо байна.

Моральна урмашуулгые саашадань нарижуулан һайжаруулха тухай бодомжолхо зуураа эдэ хэмжээнүүд зарим ушарта даншье юрын, һурамхи болошоно гээшэ гү гэхээр байна. Тиимэһээ эдэ хэмжээнүүдые зохидоор һэлгүүлжэ байжа хэрэглэхые оролдонобди.

Гэхэ зуура фабрикын хүдэлмэрилэгшэдые моральна болон материальна талаар урмашуулха асуудалнууд хүсэд шиидхэгдээ гэжэ хэлэхын аргагүй. Социалис мүрысөөнэй дүнгөөр нэгэдэлэй, министерствын материальна урмашуулгын фондһоо манда таһалагдажа үгтэдэг мүнгэн хаанашье хүрэдэггүй, харин өөһэдын тиимэ фонд манда мүнөө дээрээ үгы.

Дурсагдаһан эдэ дутагдалнууд манай туйлалтануудые, коллективэймнай гэшүүдэй эрмэлзэл зоригые доошолуулжа шадахагүй ааб даа. Юуб гэхэдэ, урмашуулгын хэмжээнүүдые зохидоор хэрэглэһэнэй үндэһөөр ажалай бүтээсэ, продукциин шанарые саашадаа улам дээшэлүүлхэ аргатай ха юмбибди.

Ф. ДУБАНОВА,
трикотаж гадар хубсаһанай фабрикын профкомой түрүүлэгшэ.

ТАБАН ЖЭЛЭЙ ТҮРҮҮШҮҮЛ

ШЭЛЭҺЭН ЗАМ АРЮУХАН

Хүниие ажал хэрэгээрнь, олоной аша туһада оролдодог байһаарнь, сэдьхэлэйнь сэбэрээр сэгнэдэг гээшэ ааб даа. Зарим хүнүүд ута наһа наһалбашье, хубиингаа хэрэгэй түлөө бүхы наһаараал оролдожо, «саарһан дээрэ нэрэгүй, саһан дээрэ мүргүй» гэдэгтэл үнгэршэдэг. Нүгөө зариман ажабайдалай ута замда һаяшаг гараашье һаа, абьяастай ажал хэрэгээрээ, хүсэл оролдолгоороо, үнэн сэхэ ябадалаараа зон нүхэдтөө хүндэтэй боложо, ёһотойл хүн нэрээ нэрлүүлдэг гүб даа.

Бата Цыбикдоржиевич Рабжаев залуу хүн юм. Ажабайдалайньшье намтар богонихон, хэдэхэн үгөөр лэ түгэсэхэ: һургуули, сэрэгэй албан, тиигээд түрэл совхоздоо механизатораар хүдэлнэ.

Бата дунда һургуули дүүргээд, һуралсалаа саашань үргэлжэлүүлхэ дүүрэн аргатай байгаа. Армиин уялгата албан болотор үшөө бүхэли жэл, һургуулияа яһала һайнаар дүүргэһэн, спортоор нилээд үндэр туйлалтануудта хүрэһэн юм. Спортивна шэглэлтэй дээдэ һургуулида орохо байха гэжэ нүхэдынь һанадаг һэн. Теэд сэдьхэл бодол соогоо Бата үни хада саашанхи замаа шэлэһэн ябаа бшуу. Тиимэһээ хуби заяагаа түрэл газартаяа холбон, түмэр хүлэгэй оньһон жолоо батаар барья бэлэй...

Үнинэй коммунист Цыбикдоржо Рабжаев — эсэгэнь гушаад жэлэй туршада механизатораар хүдэлнэ. Тэрэ хүбүүгээ үшөө һургуулида һурадаг сагһаань хүдэлмэридэ дахуулдаг, зарим оньһон техникын онол аргатай танилсуулдаг байгаа. Тиигэжэ Бата трактор, комбайн жолоодон ажаллаха дүршэлтэй хүсэд болоһон. һургуулияа дүүргэхэдээ, аттестадтай хамта механизаторай үнэмшэлгэ абаа бэлэй. Амаралтынгаа үедэ трактористаар, штурвальщигаар хүдэлжэ, һайн үрэ дүнгүүдые туйлан, түрэл совхоздоо туһалһанайнгаа түлөө Бодонгуудай совхозой дирекциин ба парткомой, ВЛКСМ-эй Бэшүүрэй райкомой Хүндэлэлэй грамотануудаар шагнагдаһан байха. Сэрэгэй албанда танкистын мэргэжэл шудалжа, техникын оньһые, нюусые улам бүри һайнаар мэдэжэ абаһан гээшэ. 1981 оной хабар Совет Армиин зэргэһээ бусаһаар лэ трактор даажа абаад, оролдосотойгоор хүдэлнэ. Бүтээсэ ехэтэйгээр, һайн шанартайгаар даабаряа дүүргэдэг, ажалай журам наринаар сахидаг, оньһон техникэдээ нарин нягтаар хандадаг хадань шэнэ ерэһэн «Т-150» түхэлэй хүсэтэ трактор залуу хүбүүндэ даалгагдаһан юм. Хүтэлбэрилэгшэдэй

ба нүхэдэйн...
та зааханшье...
гүй, жэлһээ...
уялгаяа ду...
нёдондо жэл...
11 һара соо...
һөө гадуур...
дүүргэһэн ю...
хуряалгын үе...
дэлжэ, түрү...
гараа һэн. М...
гээ түсэбэй...
лүүлээд, тар...
хэдэ, баһал...
дожо ябанха...
дээрэ хүдэлх...
гөө даабари...
цент дүүргэ...

Ажалдаа ...
хандадаг, үнэ...
нэй ниитынш...
хитэйгээр ...
гайхалтай бэ...
ондо КПСС-...
һан, 1983 онд...
комой гэшү...
һан байна. М...
таторай дааба...
луу коммунист...
лэ һайнаар д...
жаев нүхэдтө...
хододоо дүү...
рэгтээ амжа...
коммунистын...
өөрынгөө һай...
гээр уряалда...

Ажабайдалай...
харгые найда...
сэхээр эхилһэ...
луу хүбүүндэ...
олоной түлөө...
галтай, заяата...
хэ дуран хүр...

ЗУРАГ ДЭЭ...
жаев.

ФЕРМЭ БҮХЭНДЭ-ЭЛБЭГ ТЭЖЭЭЛ

ҮБҺЭНЭЙ ҺҮҮЛЭЭР ҺОЛООМО СУГЛУУЛХА

Мүнөө жэлдэ манай совхоз 36700 центнер үбһэ бэлэдхэхэ, 1300 тонно сенаж, 5800 тонно силос дараха, 250 тонно витаминтай ногооной гурил татаха зорилготой юм. Энэ ехэ хараа түсэбүүдээ заатагүй дүүргэхын тула бидэ мүнөө хамаг хүсэ шадалаа элсүүлэн ажаллажа байнабди. Тиихэ зуураа бүхы тэжээлэй шанарыень һайжаруулха хэрэгтэ гол анхарал хандуулагдана.

Манайда хамта дээрээ тэжээл бэлэдхэгшэдэй 10 звено байгуулагданхай. Тохорюутын отделениин Дымчик Балдановнч Гомбоевой хүтэлбэрилдэг оньһожоруулагдамал звенодо 639 гектар сабшалан даалгагданхай. Энэ коллектив 5290 центнер үбһэ хуряаха, 800 тонно сенаж дараха зорилго урдаа тибанхай.

Мүнөө тус звеногой гэшүүд һүбэ-һудал гэжэ газарта ажаллажа байна. Механизаторнууд Василий Будаев, Миндарья Тарбаев, Сергей Цыдендоржиев гэгшэд тракторна косилкаар ногоо сабшан унагаажа, эршэтэ ажалаараа олоной дундаһаа онсо шалгарна.

Нютагайнгаа дунда һургуули дүүргээд, Совет Армида алба хэжэ ерэһэн, механизатор — комсомолец Базар-Гуро Мидраев, залуу тракторист Владимир Намжилов болон бусадай хэжэ байһан ажалыень үндэрөөр сэгнэхээр. Эдэ хүбүүднай тракторай тармуураар ногооной нэгэшье һогообори үлөөнгүй тармажа абаа.

Эндэхи сабшалан хабарай, зунай һаранuудай туршада һубаг ханаабуудаар амидаралта уһаар ундалуулагдаһан байна. Энэ харюусалгата хүдэлмэри отделениин лугомелиоративна отрядай хүтэлбэрилэгшэ Базыр Дугаровнч Дашинимаевай ударидалга доро ябуулагдаа һэн. Отрядай гэшүүд ажалдаа үнэн сэхээр хандажа, сабшалангаа һайса борнойлһон юм. Мүнлэ тэдэнэр энэ газартаа олон жэлэй ногоо тариһан, һөөг бургааһанһаа, шулуу шохойһоо сэбэрлэһэн байна.

Мүнөө энэ звеногой гэшүүдэй хүсөөр 4000 гаран центнер үбһэн абтаад байна. Гадна сенаж дарагдаа.

Һүүлэй хура бороотой үдэрнүүдые тус звеногой гэшүүд ехэ шадамараар хэрэглээ. Хоёр үдэрэй туршада цементээр шудхамал хаяа ханатай, тус тустаа 250 тонныи багтаамжатай хоёр траншей соо эрхим шанартай сенаж дараһан байна. Энэ хүдэлмэридэ звеногой бүхы гэшүүд эдэбхитэйгээр хабаадалсаба. Механизаторнууд, коммунист Жигмит-Доржо Гомбоев, Александр Алексеев, комсомолец Дамдин Гомбоев болон бусад эндэ шалгараа юм.

Тус коллективэй үндэр бүтээсэтэй, эрхим шанартай хүдэлмэридэнь тогоошон Мария Муханаевна Будаевагай оруулһан хубита ехэ.

Ниитын адууһа малые үбэлжэлгын үедэ бардам хүрэхэ тэжээлээр хангаха хэрэгтэ Хүрбын леспромхозой хүдэлмэришэд эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Эндэ 13 хүнһөө бүридэһэн тусхай звено байгуулагдажа, ажахыдамнай ехэ туһа хүргэнэ. Тэрэниие Михаил Иванович Мурзин хүтэлбэрилдэг юм. Шефүүднай манай совхоздо 1200 центнер үбһэ һурилжэ тушаагаа. Тиигэжэ леспромхозойхид даабарияа амжалтатайгаар дүүргээд, түсэбһөө гадуур тэжээл бэлэдхэжэ байнхай.

Тээгдын отделениин тэжээл бэлэдхэгшэдэй звенонуудай дундаһаа Борис Митыпов, Николай Литвиненко гэгшэдэй үбһэшэдэй звенонууд эрхим ажалаараа шалгараа.

Эдэ коллективүүд мүрысөөнэй дүнгүүдээр дамжуулгын Улаан вымпелнүүдтэ, мүнгэн шангуудта оло дахин хүртэһэн байна.

Ажахы доторнай силос даралга мүн лэ габшагайгаар ябуулагдана. Хамта дээрээ 1200 тонно шахуу силос дарагдаба. Энэ хүдэлмэридэ механизаторнууд Анатолий Еронтьев, Валерий Доржиев, Геннадий Шабаганов, Үдын автотранспортна предприятиин жолоошод Баян Батуев, Михаил Швецов, Сергей Мартынов, Александр Машанов гэгшэд эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

Силос ба сенаж даралга дээрэ хүдэлжэ байһан хүнүүднай богони болзор соо эрхим шанартай тэжээл бэлэдхэхын түлөө хамаг хүсэ шадалаа элсүүлэн ажаллана.

Эдэ үдэрнүүдтэ механизатор Александр Иванович Еремеевэй хүтэлбэри доро 200 гаран тонно витаминтай ногооной гурил гаргагдаһан байна. Эндэ Улаан-Үдын трамвайн паркын управлениин хүдэлмэрилэгшэд үндэр бүтээсэтэйгээр ажаллана гэжэ тэмдэглэхээр.

Манай совхозой үбһэшэдэй звенонууд тэжээл бэлэдхэхэ түсэбтэ даабаринуудаа саг болзор соонь һайн шанартайгаар дүүргэжэ, хадагдаһан тарианай һолоомыень мүн лэ гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряажа абахын түлөө бии байгаа арга боломжонуудаа гүйсэд хэрэглэхэ хүсэл эрмэлзэлтэйгээр ажаллажа байна.

Н. ВАХРУШЕВ,
Хоринн районой Хүрбын совхозой тэжээл бэлэдхэлгын цехые даагша.

ҮДЭРТӨӨ 120 ТОННО

Загарайн районой Хүрбын ОПХ-да Белыхтэнэй гэр бүлын экипаж витаминтай ногооной гурилда орохо ногоо сабшана. Иван Иванович Виктор хүбүүнтэеэ сугтаа «Казахстан» түхэлэй тракторaар үдэртөө 15 гектар ногоо унагаана. Энэ хадаа үдэрэй туршада 120 тонно ногоон АВМ-дэ эльгээгдэнэ гээшэ.

Белыхтэнэй экипаж түрүүшын үдэрһөө эршэтэйгээр ажалаа эхилжэ, ажахы доторoo дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ эрхим дүнгүүдые харуулна.

А. ШЕЛЕХОВ.

Москва. Техническэ мэргэжэл олгодог 148-дахи училищада промышленна роботуудые заһабарилдаг мэргэжэлтэдые бэлдэдэг бүлэгэй хэшээлнүүд эхилээ. Ерээдүйн мэргэжэлтэд Ленинскэ комсомолой нэрэмжэтэ автомобильна заводто хүдэлхэ юм. Энэ бүлэгтэ Москвагай һургуулинуудай наймадахи класс дүүргэһэн гуша гаран хүбүүд, басагад абтанхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: түрүүшын хэшээл үнгэргэгдэжэ байна.

ТАСС-ай фотохронико.

СОЮЗНА республиканууд

ТЭЖЭЭЛ ҮЙЛЭДБЭРИЛГЫН НӨӨСЭНҮҮД

Тамбовско областиин ажахынуудта ниитын һүрэгтэ холимог силос бэлэдхэлгэ хурдан түргэнөөр ябуулагдана. Иимэ шэмэтэ тэжээлдэ гол түлэб кукурузын буурсаг оролсодог.

Холимог силос дараха дүй дүршэлтэй болоһон түрүү ажахынуудай тоодо Токаревско районой «Путь к коммунизму» колхоз оролсоно. Эндэ кукурузын буурсагуудтай хамта гурбадахяа сабшагдаһан хүсы үбһэнэй ногоон набша намаа, жэжэдхэгдэһэн свекло, тыквэ, жэжэ хартаабха силослэдэг байна.

Үбэлдөө малшад энэ шэмэтэ тэжээлые «Волгарь-5» гэжэ агрегадта оруулжа жэжэдхээд, элдэб зүйлнүүдээр шанаржуулдаг юм. Иимэ тэжээл эхэ гахайнуудай комплексдо үгтэдэг. Энэ комплекс жэл бүри районой ажахынууд хоорондын нэгэдэлдэ 10 мянганһаа дээшэ поршоонхо эльгээдэг юм. Холимог силос хэрэглэхэдэ ороoһо тарианай зүйлнүүдые гаргашалгые хахад хүбяар хороохо арга олгоно гэжэ колхозой малшад мэдэдэг болонхой.

Областиин ажахынуудай ажалшад 200 мянга шахуу тонно холимог силос даранхай. Харин үшөө хоёр дахин ехэ силос даража абаха гэжэ хараалагдана.

ШЭНЭ СОРТЫН ХАРА ТАРЯАН

Эрдэмтэдэй дурадхаһан «Киевскэ-80» гэжэ намарай хара тарьян эрдэмтэдэй тухайламжануудые батадхаба.

Украинын тарьян ажалай эрдэм шэнжэлэлгын институдай селекционернүүдэй бии болгоһон сортын хара тарьян бэлок ехэтэй хилээмэ барихада һайн байба. Мүнөө жэлдэ Киевскэ областиин эрхэ байдалда «Киевскэ-80» гэжэ сортын ороoһоной таригдаһан талмай дээрэһээ гектар бүриһөө 35 центнер ороoһон суглуулагдаа. Тэрэнэй бүдүүншэг эшэнь хура бороодо ба һалхинда яадагшьегүй юм.

Намарай хара таряа жэгдэ тарижа эхилһэн Украинын тарьяашад бусадшье һайн сортнуудые хэрэглэнэ. Жэшээлбэл, «Харьковская-78» гэжэ сортын хара тарьян 40 мянган гектарта таригдаха байна. Мүнөө жэлдэ республика дотор хахад миллион гектарта намарай хара тарьян таригдахаар хараалагдана.

СИМПОЗИУМ ҮНГЭРГЭГДЭБЭ

Узбегэй Акташ гэжэ хада газарай һуурин тосхоной дүтэ шадархи үзэсхэлэн һайхан газарта скульпторнуудай бүхэсоюзна симпозиум «Хүн, эб найрамдал, ажал» гэһэн уряа доро үнгэргэгдэбэ.

Москвагай, Ленинградай, аха дүү республиканудай түлөөлэгшэд дүй дүршэлөө халан абалсаһан, зохёохы түсэбүүдээрээ хубаалдаһан байна. Уран бэлигтэнэй уулзалгада хабаадагшадай бүтээжэ байһан скульпторнууд республикын хото городуудай үйлсэнүүд болон талмайнуудаар һүүлдэ бии болохо юм.

Тэдэнэй дунда «Үлгын дуун» гэһэн скульптурна бүтээл оролсоно. Грузиин уран зурааша Д. Гогаберишвили тэрэнэй авторьнь юм. Тянь-Шаниин бооридо залуу скульпторай олоһон тон хоморой зурагтай ба үнгэтэй шулуун энэ бүтээлдэнь хэрэглэгдэһэн байна.

ЗАВОДОЙ СТУДИИН ФИЛЬМҮҮД

Каунасай радио-заводто үнгэргэгдэһэн һайн дуратанай фильмүүдэй фестиваль дээрэ «Земля» гэжэ фильм нэгэдэхи шанда хүртэбэ. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнай жэлнүүдтэ Литвагай партизануудай гаргаһан баатаршалгада тэрэ зориулагданхай.

Элдэб жэлнүүдтэ байгуулагдаһан уран һайханай баримтата, мультипликационно 15 фильм заводой «Банга» («Долгин») гэжэ арадай студиин тусхай мэргэжэлгүй кинематографистнууд энэ харалгада табяа юм. Тэдэнэй зариманиинь уласхоорондын бүхэсоюзна ба республиканска фестивальнуудай шагналнуудта хүртэнхэй. Эб найрамдалай ба дайнай асуудалнуудые табиһан, ажалша хүниие магтан дуулаһан «Я есть» гэжэ фильмын авторнууд ЧССР-тэ үнгэргэгдэһэн уласхоорондын харалгын гол шагналда — «Роза Лидицедэ» хүртэһэн байна. «Алтан Полеси» гэжэ конкурсдо илалта туйлаһан «Волк и Портной» гэжэ мультфильм Венгридэ ба Чехословакида харуулагдаһан юм.

«ИЛАЛТЫН КАНТАТА» ЗЭДЭЛХЭ

Фашизмһаа түби дэлхэйе абарһан совет сэрэгшэдтэ «Илалтын кантата» гэжэ шэнэ бүтээлээ СССР-эй арадай артист, Социалис Ажалай Герой Э. Капп зорюулһан байна. Поэт-фронтовик М. Кесамаагай үгэнүүд дээрэ кантата бэшэгдэнхэй.

Тэрэ болбол 200-гаад шахуу хоорой зохёолнуудай, кантатануудай, симфонинуудай, фортепианна пьесэнүүдэй, баледэй ба оперын зүжэгүүдэй автор юм. Э. Капп патриотическа, граждан темэдэ ходо хандадаг. Жэшээнь, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнай жэлнүүдтэ байгуулһан «Огни мщения» гэжэ оперынь Эстониин искусствын эгээл эрхим зохёолнуудай нэгэниинь болонхой. Һүүлдэшэг Совет Армиин — сүлөөлэгшын хүндэлэлдэ «Илалтын марш» бэшэһэн байгаа. Мүнөө композитор дайнай жэлнүүдтэхи арадай баатаршалгын темэдэ дахинаа хандана.

— Дайнай һүрөөтэ жэлнүүдтэ зохёохы замаа эхилһэн бидэнэр, искусствын ажал ябуулагшад, мүнөөнэй үетэнэй зол жаргалай түлөө ами наһаяа үгэһэн баатарнуудай урда хэтэ мүнхэдөө уритэй үлөөбди гэжэ ойлгодогбди, — гээд Э. Капп хэлэнэ. — 40 жэлэй саада тээхидэл, мүнөөшье искусство гээшэ эб найрамдалай түлөө тэмсэлдэ шухала зэр зэмсэг байгаа, байнашье, байха гэжэ бидэ мартадаггүйбди. Совет ...
энэ тэмсэлдэ ...
хубитые оруу...
додог байнаб...

Республикын ...
та һайндэрну...
мануудта комп...
нүүд заабол ...
юм. Агуу ехэ ...
лэй ойе үгт...
хоорой эрхим ...
«Илалтын кант...
һурана.

ЭРДЭМ УХ... ХЭБЛЭЛЭЙ

НОВОСИБИРС...
үйлэдбэриин ...
дан түргэнөөр ...
рилгонуудые ...
дэм ухаанай ...
холбоон улам ...
бирь» гэжэ ко...
на программые ...
олониитэдэ ...
тараадаг хэрэг...
гэдэ эндэ боло...
на научно-практ...
ренци зорюул...
Эрдэмтэд, журн...
лэлнүүдэй хү...
тэрэнэй хүдэл...
далсаба.

Эрдэм, техни...
дэбжэлтын Сиби...
ма тухай элидх...
демигүүд А. Тр...
Аганбегян гэгш...
рай байгаалиин ...
ашаглан хэрэглэ...
демическэ д...
нууд болон һа...
на эмхинүүд ту...
үндэһөөр хүсэл...
нуудаа нэгэдүү...

СССР-эй АН ...
отделениин, ВАС...
лон СССР-эй ...
науканудай ака...
раторинуудта ...
хүдэлмэри үргэ...
на. Эрдэм, техни...
тэ дэбжэлтын ...
дэ рейднүүдые, ...
постнуудые, ...
лой» дэргэдэхи ...
дые, зохёохы ажа...
курснуудые үргэ...
дэг редакцинууда...
вүүдэй дүй дүр...
хэлсэгдээ.

ОРОНОЙ ТАРЯАЛАН ДЭЭРЭ

БРЯНСК. Новозыбковскэ районой «Решительный» гэжэ колхоз гүрэндөө хартаабха худалдаха түсэбөө дүүргэбэ. Бэлэдхэлэй пунктда 21 мянган центнер «хоёрдохи хилээмэн» эльгээгдээ. Энэнь жэлэй даабаряар хараалагдаһанһаа ехэ болоно.

Механизаторнууд һайн ургаса ургуулаа юм. 380 гектарай туд бүриһөөнь тэдэнэр 301 центнер хартаабха суглуулаа. Энэнь хадаа түгэс агротехникын, хартаабха тарижа ургуулха шэнэ арга нэбтэрүүлгын үрэ дүн болоно. Жэшээнь, эндэ плантациин гектар бүхэндэ 120 тоннoһоо бага бэшэ наг шэбхэ, хэрэгтэй хэмжээнэй минеральна үтэгжүүлгэ оруулагдадаг.

«Решительный» гэжэ колхозой таряашад даабариһаа гадуур 15 мянган тонно хартаабха гүрэндөө худалдаха гэжэ хараална.

АХУРЯН. (Армениин ССР). Азатан гэжэ тосхоной колхоздо гектар бүриһөө 500 центнер хүрэтэр саахарай свекло суглуулна. Нёдондонойхитой сасуулхада, энэ жэлэй ургаса ехэ саахартай байһаараа шалгарна. Энэнь хадаа нютагай механизаторнуудай подрядна аргаар ажалаа эмхидхэдэг болоһонойнь үрэ дүн болоно. Армени доторoo саахарай свекло ехээр тарижа ургуулдаг Артикска, Гукасянска болон Спитакска районуудай таряашадшье энэ аргые халан абанад. Ажахын тоосооной 100 гаран бригада ба звено энэ ургамалые хуряажа эхилэнхэй.

КВАРЕЛИ. (Грузиин ССР.) Грузида кукуруза хуряалгын хаһа хүрэжэ ерэнхэй. Эниселн, Киндзмараули тосхонуудай ажахынууд үндэр баян ургаса ургуулаа. Механизаторнууд гектар бүриһөө 70—80 центнер ороoһо суглуулна. Энэнь түсэбһөө хоёр дахин ехэ болоно.

Гурджаанска хилээмэнэй комбинадта хатаалгын ажахы ургаса тушаан абахаар бэлэн болгогдонхой. Мүнөө тэрэ сүүдхэ бүри 500 шахуу тонно кукурузын ороoһо тушаажа абана.

ТАМБОВ. Областиин механизаторнууд 1 миллион гектар намарай паар хахалба. Газарай үрэжэлые дээшэлүүлдэг ехэхэн хэмжээнэй аммиагай уһан хүрьһэндэ нэгэн доро оруулагдана. Гавриловска, Уметскэ, Тамбовско районуудай ажахынуудай ажалшад социалис мүрысөөндэ эрхимлэнэ. Ойрын сагта тэдэнэр паар хахалжа дүүргэхэ юм.

БЕЛГОРОД. Белгородско областиин таряашад тэжээл бэлэдхэлгын ябасые һуларуулнагүй. Жэшээлбэл, Ивнянскэ ба Корочанска районуудай ажахынууд ногооной гурил үйлэдбэрилхэ даабариие нэгэ хахад дахин дүүргээд байна. Областиин бусадшье районуудта иимэ тэжээл бэлэдхэлгые эршэмтэйгээр ябуулна. Саахарай свеклын эшээр, кукурузын буурсагаар, силос даралгада гол хүсэнүүдынь шэглүүлэгдэнхэй.

КИШИНЕВ. Молдавиин таряашад намарай ургамалнуудые жэгдэ тарижа эхилээ. Мүнөө жэлдэ бүхы полиин хахадһаа ехэ хубидань ороoһо тарижа ургуулха түрүү арга хэрэглэгдэнэ.

«Селекция» гэһэн НПО-гой ба таряашадай хамтын хүдэлмэри түрүү арга технологи үргэнөөр дэлгэрүүлгэдэ туһа нэмэри болоно. Агрохимигүүд полинуудые шэнжэлжэ, тодорхой картограммануудые зохёоһон байгаа. Тэдэниинень хэрэглэн, ургаса хуряалгые дүүргэн сасуу, механизаторнууд полидо үтэгжүүлгэ тараажа эхилһэн байна. Һайнаар хахалагдаһан полидо фосфорой ба калийна үтэгжүүлгэнүүд элбэг ехээр оруулагдаа.

БАРНАУЛ. Алтайн колхоз, совхозуудта, хартаабха жэгдэ хуряажа байнхай. Овощ хадагалдаг газарта ба худалдаа наймаанай эмхинүүдтэ ехэхэн хэмжээнэй «хоёрдохи хилээмэн» эльгээгдээ. Хизаарай хартаабхын поли дээрэ оньһожоруулагдамал 239 отряд болон звено хүдэлнэ. Тэдэнэр хамтын подряд, ипатовайхидай түрүү арга үргэнөөр хэрэглэдэг. 7—10 үдэртэ тэдэнэр хартаабха сүм хуряажа дүүргэхээр хараална.

ОРЕЛ. Орловско областиин тэжээл бэлэдхэлгын отрядууд гурбадахи миллион тонно шэмэтэ тэжээл бэлэдхэжэ байнхай. Мүнөө жэлдэ кукурузын буурсагаар холимог силос даралгада онсо анхарал хандуулагдана. Кукурузын ногоон набша намаа, саахарай свеклын эшэ ба намарай полиин бусад үлөөдэһэ хэрэглэжэ, үшөө хахад миллионһоо бага бэшэ тонно шэмэтэ тэжээл бэлэдхэхэ гэжэ хүдөөгэй ажалшад хараална.

АЛМА-АТА. Республикын таряашад кукурузын үрэһэ хүрэнгэ гүрэндөө худалдажа захалба. Мүнөө жэлдэ кукурузашад үндэр баян ургаса үгэдэг үнэтэ сортын 140 мянган тонно үрэһэ хүрэнгэ бусад ажахынуудта эльгээхээр хараална. Энэнь нёдондо жэлэйхиһээ 20 мянган тонноор ехэ болоно.

МИНСК. Белоруссиин хартаабхын поли дээрэ хуряалгын хүдэлмэри түлэг ябуулагдана. Республикын бүхы хото городуудай магазинууд болон хадагалдаг газарта хартаабха эльгээгдэнэ.

Белоруссиин таряашад 550 мянганһаа дээшэ тонно хартаабха ороной промышленна түбүүдтэ эльгээхэ байна. Энэнь нёдондо жэлэйхиһээ гушан мянган тонноор ехэ болоно.

КУЛЯБ. Таджикистан доторoo хлопок ехээр тарижа ургуулдаг Кулябска областиин ажахынуудай хлопогой плантацинууд дээрэ комбайнууд хүдэлнэ. Ажахынуудта групповой аргаар хлопок хуряагдана. Хлопок сэбэрлэлгын бүхы заводуудай конвейернүүд нэгэн доро хүдэлгэгдэжэ эхилээ. Сэхэ поли дээрэһээ хлопок-сырец заводуудта абаашагдана. Энэнь утаһанай эрхим шанар хангана.

АШХАБАД. Туркмениста...

най саад ургуул...
дай ургамалнууд...
байнхай. Модон ...
—400 үрэ жэмэ...
гэжэ хараалагд...
республикын ү...
болон овощой аж...
стерствын ажахы...
надай 100 мянга...
модон тоологдод...

Каракумай к...
публикын баруу...
тээшэ баригдаха ...
надай плантаци...
үргэдхэгдэнэ. М...
республика дотор ...
гектарта гранат ...
на.

РЯЗАНЬ. Ряз...
стиин колхоз, ...
полинууд дээрэ ...
үндэр баян ургас...
даба. Тиин хү...
рүүшын үдэрһөө ...
мянган ба тэрээ...
тонно хартаабха ...
түлөө комбайнуу...
нуудай хоорондо ...
мүрысөө дэлгэрэ...
ороноо хамгаалг...
дайнда совет ар...
һан илалтын 40 ...
дэлэлдэ дэлгэрһэ...
вахтада мүрысө...
дагшад жагсанхай.

Касимовско ра...
ниинэй нэрэмжэтэ ...
залуу механизато...
Сидорииой болон ...
совэй экипаж эгээ...
гүүдые туйлана.

(ТАСС-...

375 АХА ДҮҮ АРАДУУДАЙ БҮЛЭ СОО

Хальмаг арадай һайн дураараа Россин гүрэнэй бүридэлдэ ороһоор 375 жэлэй гайхамшагта ойе гурбан орденто Хальмагай АССР-эй ажалшад экономико болон соёлоо хүгжөөлгэдэ шэнэ амжалтануудаар угтажа байна. Түүхын энэ болзор соо болоһон үйлэ хэрэгүүд Росситай нэгэдэлгэ хальмаг арадай һунгаһан тон зүб зам байгаа гэжэ эли тодоор гэршэлэн харуулаа.

тическэ хүгжэлтын шухала үрэ дүн мүн болоно. Түрүүндээ үзэгдөөгүй мэргэжэһэн искусство, литература, эрдэм наука, хэблэл бии болоо, арадай бэлигтэйшүүлэй дундаршагүй булаг бурьялаа.

Хальмагай автономито область 1935 оной октябриин 26-да Автономито Совет Социалис Республика болон хубилгагдаһан түүхэтэй. Политическэ, социально-экономическа үндэһэн хубилалтануудай бэелүүлэгдэһэнэй ашаар хальмагай социалис, наци бүридэн тогтоһон байна.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай үедэ совет арадай хубида тудаһан хатуу шанга бэрхэшээлтэ саг шэнэ засагай түрүүшын үдэрнүүдһээ сэсэн мэргэнээр ябуулагдаһан ленинскэ партиин политикын олон ондоо наци болон үндэһэ яһатанай хани нүхэсэлые хэды ехээр бэхижүүлэн батадхаһые харуулаа. Манай гүрэнэй арадууд нэгэ хүн шэнгеэр социалис Эхэ оронойнгоо эрхэ сүлөө хамгаалжа, түүхэтэ Илалта туйлаһан гээшэ. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай жэлнүүдтэ Хальмагай олохон хүбүүд, басагад баатаршалга харуулһан байна. 21 эрэлхэг зоригтойшуулдамнай Советскэ Союзай Геройн нэрэ зэргэ олгогдоо юм. Жаргалта һайхан байдалыемнай ами наһаяа хайрлангүй хамгаалагшадай хэтын хэтэдэ нангин дурасхаалые наринаар сахидагди.

Мүнөө Совет Хальмаг хадаа оньһожоруулагдамал хүдөө ажахытай, хүгжэжэ байгаа промышленностьтай, түхэл маягаараа национальна, уг удхаараа социалис соёлтой һалбаржа байһан республика мүн. «Бүхы засаг арадай мэдэлдэ» гэһэн Хуулиин үгэнүүд түбэй ба нютагай засагай гүрэнэй органуудай бүридэлдэ тодоор элирэн харагдана. Манай республикын бүхы шатын Советүүдтэ 4400 депутат һунгагдаһан.

Совет Хальмаг байгуулхы ажал хэрэгтээ Эхэ орон—СССР-эйнгээ экономическа бүхы хүсэ шадалда түшэглэдэг. Хальмагай АССР-эй экономико оронной бусад республика, область хизаарнуудай экономикотой хамта СССР-эй арадай ажахын нэгэдэмэл хуби болонхой. Саашанхи хүгжэлтэдэмнай аха дүүгэй хани барисаан, совет арадуудай экономическа харилсаа холбоон ба бэе бэедээ туһалалсалга ехэ нүлөө үзүүлнэ.

Промышленность илангаяа ехэ хүгжэлтэ абаа. Республикымнай мүнөөдэрэй индустриие арадай ажахын иимэ һалбаринууд тодорхойлно: машина бүтээлгэ ба металл болбосоруулга, электроэнергетикэ, барилгын материалнуудай, ой модо үйлэдбэрилгын, хүнгэн, эдеэ хоолой болон нютагай промышленность. Мүнөө бидэнэр оронойнгоо экономическа 20-ёод районуудта продукцияа эльгээнэбди.

Республикын үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые хүгжөөхэ хэрэгтэ геолого-бэдэрэлгын хүдэлмэринүүд нүлөөлөө. Жэшээнь, манай нютагуудта нефтиин, газконденсадай ба газай баян хэбтэшэнүүд олдоһон.

Жэлһээ жэлдэ үйлэдбэриин, соёлой-ажаһуудалай шэнэ объектнүүд бодхоогдоно, коммунальна ба ажалшадай һуудал байдалай хэрэглэмжэнүүдые хангадаг бүлэг предприятинуудтай шэнэ микрорайонууд мүндэлнэ. Автомашинануудай дардам шэнэ харгынууд, сэлёдуудай шэнэ замууд нээгдэнэ.

Хальмагай ажалшад промышленна продукци худалдаха арбан нэгэдэхи табан жэлэй гурбан жэлэй түсэбтэ даабарии 104,1 процентээр бэелүүлэнхэй. Түсэбһөө гадуур 14,7 миллион түхэригэй продукци худалдагдаа.

Хүдөө ажахын һалбаринуудта туйлаһан амжалтанууд манай омогорхолнай юм. Ленинскэ кооперативна түсэбэй ашаар үрэ багатай нүүдэл мал ажахынуудай мүнөөнэй хүсэд хүгжэнхэй һалбари болгогдонхой. Манай мүнөө миллион гектар полинуудтай 100 гаран колхоз, совхозууд бии.

Бидэнэр барайгарай, огородой эдеэнэй, тэжээлэй ургамалнуудай тогтууритай баян ургаса хуряадаг болонхойбди. Уһалууриин олон түхеэрэлгэнүүдые ашаглалгада тушаажа, газар тараалангай аша үрые дээшэлүүлээбди. Республикын ажахынуудта 76 мянган гектар тараалан, 80 мянган гектар нуга сабшалан уһалагдадаг.

«Хальмагай АССР-эй Сарпинска нугалиг газарта барайгар тарилгые ба тэжээл үйлэдбэрилгые саашаданъ дээшэлүүлхэ талаар хэмжээнүүд тухай» тогтоол КПСС-эй ЦК, СССР-эй Министрнүүдэй Совет 1977 ондо абаһан юм. Удаань шэнэ район байгуулагдажа, барайгар ургуулдаг совхозууд эмхидхэгдээ. Саашадаа эндэ уһалагдадаг полиин талмай 125 мянган гектарта хүргэгдэхэ, тэрэ тоодо 90 мянган гектарта барайгар таригдадаг болохо зэргэтэй. Тиигэжэ 250 мянган тонно барайгар, 300 мянган тонно янза бүриин тэжээл энэ газарһаа хуряагдадаг болохоор хараалагдана.

Соёлой үндэһэн хубилалтануудгүйгөөр социально-экономическа амжалтанууд туйлагдахагүй һэн. Мүнөө манда 230 клуб, 200 библиотекэ тоологдоно. Н. Басанговай нэрэмжэтэ драматическа театр, профессор Н. Н. Пальмовай нэрэмжэтэ хизаар ороноо шэнжэлгын музей, гүрэнэй филармони, уран зурагай галерей, орон соогоо ба гадаададашье мэдээжэ «Тюльпан» гэжэ дуу, хатарай гүрэнэй ансамбль бии.

Манай уран зохёолшод С. Каляев, К. Эренджонов, Б. Сангаджиева, А. Балакаев, А. Бадмаев, Л. Инджиев, бусадаи нэрэнүүд олониитэдэ мэдээжэ. Хальмагай совет литературын эгээн түрүү, эрхим түлөөлэгшэ — республикын арадай поэт, СССР-эй ба РСФСР-эй Гүрэнэй шангай лауреат Давид Кугультинов мүн.

Ажалшадай элүүрые хамгаалха хэрэгые һайжаруулха олон тоото хэмжээнүүд манда бэелүүлэгдэнхэй. Ажалшад эмшэлэлгын мүнөөнэй оньһон түхеэрэлгэнүүдээр хангагданхай поликлиникэ, амбулатори болон больницануудта бэеэ аргалуулна. Эмшэлэлгын эмхи зургаануудта 4 мянга гаран врачнар, фельдшернүүд хүдэлнэ.

Мүнөө манда эбтэй эетэй бүлын еһо гуримаар 80 гаран наци болон үндэһэ яһатадай түлөөлэгшэд ажаллана. Ажалай Улаан Тугай орденто «Степной» гэжэ совхозой директор Социалис Ажалай Герой И. И. Литвинов, Кировэй нэрэмжэтэ колхозой ахалагша хонишон, В. И. Годин, Социалис Ажалай Геройнууд Г. Г. Менкенов, А. Т. Ходжигуров, «Маныч» совхозой ахалагша хонишон И. М. Будайчев болон бусад олон түрүүшүүл тэдэнэй эрхим түлөөлэгшэд мүн.

Жэлһээ жэлдэ гурбан орденто республикамнай урган бадарна, бэхижэн һалбарна. Хальмаг арад агууехэород ба социалис Эхэ оронойнгоо аха дүү бусад арадуудтай хамта хани нүхэсэлэй бүлэ соо ээм ээмээ түшэлсэн, коммунис общество байгуулха түүхэтэ үүргэтэй байһандаа омогорхолтой, баяр баясхалантай.

Г. ЦАКИРОВ,
Хальмагай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшэ.

КАСПИИН ЭРЬЕДЭ...

Совет засагай үедэ Хальмаг орон индустриальна республика болонхой. Машина бүтээлгэ, металл шанаржуулга, барилгын индустри гэхэ мэтэ һалбари эндэ илангаяа хүгжэнхэй.

Буурал Каспиин эрьедэ үндыһэн Каспийска машина бүтээлгын завод республикымнай омогорхол болонхой. Эндэмнай наймаанай эд бараа, уһа, почто, саарһа, үндэгэ болон бусад продукци зөөдэг автомобильнууд бүтээн гаргагдадаг.

Хорин жэлэй саада тээ энэ заводоймнай һуурида судна заһабарилдаг бишыхан мастерской байһан юм. Партии, правительствымнай шиидхэбэреэр тэрэнэй үндэһэн дээрэ машина бүтээлгын завод бодхоогдоһон байна. Түрүүшын жэлнүүдтэ эндэ зуу гаран хүн хүдэлдэг, жэлдээ мини 50 гаран машина хабсаргагдадаг байгаа һаа, харин мүнөө хүдэлмэрнишэдэйнгөөшье, бүтээн гаргадаг продукциингаашье талаар заводнай хэдэн дахин ургаа. Мүнөө энэ завод Хальмаг ороной индустриальна эгээл томо предприяти мүн. Заводой цехүүдтэ 1300 гаран хүдэлмэрнишэд хүдэлнэ, жэлдээ элдэб маркын олон автомобиль бүтээн гаргагдана.

Үйлэдбэрилдэг продукцимнай ганса орон доторoo тарадаг бэшэ, мүн хилын саанашье эльгээгдэдэг. Автомобильнуудыемнай аха дүү социалис оронууд худалдажа абадаг. Манда бүтээгдэһэн машинануудые Монголдо, Чехословакида, Кубада, бусад оронуудта хаража болохот.

Заводнай жэлһээ жэлдэ үргэдхэгдэдэг, хубилан шэнэлэгдэдэг. Арбан нэгэдэхи табан жэлэй эхилһэнһээ хойшо эндэмнай шэнэ корпусууд баригдаа, гол корпуснай хубилган шэнэлэгдээ.

Шэн габьяата ажалаараа түрэл коллективээ суурхуулдаг хүдэлмэрилэгшэд манда үсөөн бэшэ байха. Жэшээлхэдэ, слесарь-хабсаргагшадай бригадир, Ажалай Улаан Тугай орденто И. О.-Г. Мунохаев, Хальмагай комсомолой шангай лауреат Валентина Лиджиева, 1-дэхи цехэй начальник А. А. Алексеев, слесарь-инструментальщик, уралан нарижуулагша И. В. Говоров, цехэй мастер К. М. Кадралиев, бусадые тэдэнэй тоодо нэрлэмээр.

Эрдэм техникын туйлалтануудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлгэ предприятидамнай үргэн дэлисэтэй болонхой. Научно-техническэ туйлалтануудые нэбтэрүүлхэ хэмжээнүүдэй комплекс баталагдан абтанхай. Жэшээлхэдэ, байгша оной зургаан һарын туршада жэлэй экономическа 205 мянган түхэригэй ашаг үрэтэй долоон дурадхал оруулагдаһан байна.

Россин гүрэнэй бүридэлдэ хальмаг арадай һайн дураараа ороһоор 375 жэлэй болон Агуухэ Илалтын 40 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ хам оролсоһон манай заводой коллектив ажалдаа муу бэшэ үрэ дүнгүүдые туйлана.

В. ОЧИРОВ,
Каспийска машина бүтээлгын заводой ахамад инженер.

Россин гүрэнэй бүридэлдэ хальмаг арадай һайн дураараа ороһоор 375 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй эхи табигшадай нэгэн жолоошон Борис Бадьминович Умадыков (баруун гарһаа гурбадахи) тэрэнэй хүтэлбэрилдэг бригада арбан нэгэдэхи табан жэлэй даабарине ойн баярай һайндэр хүрэтэр бэелүүлхээр хараалаанхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Б. Б. Умадыковай бригада.

В. ВАНЬКАЕВАЙ фото.

СССР-эй Верховно Советэй депутат, Социалис Ажалай Герой, Джалыковай нэрэмжэтэ совхозой ахалагша хонишон Адьян Тюрбеевич Ходжигуров.

В. ВАНЬКАЕВАЙ фото.

ЭГЭЭЛ ТҮРЭЛ ЮУМЭМНИ

Мэргэжэлни — жолоошон. Юрэнхы дээрээ 30 жэл гэхэ гү, али эдлэжэ байһан наһанайнгаа тэн хахадыень шахуу шэлэһэн мэргэжэлдээ зорюулаад байнаб. Оронойнгоо болон түрэл хизаарайнгаа үй түмэн харгыгаар яһалал гүйлгэгдөө, олон тоото хото городууд болон хүдөө нютагуудаар ябагдаа гээшэ. Зүгөөр совет Хальмаг оронһоом, тэрэнэйм ниислэл Элистэһээм эгээл түрэл, эгээл дүтэ юумэн намда олдоогүй даа.

Угынь би Ростовско областьдо түрэһэн хүм. Тиигэбэшье бүхы наһаяа үнгэргэһэн Хальмагаа түрэл нютагни гэжэ тоолодогби. Хорёод жэлдэ нэгэл предприятида хүдэлнэб. Гүрэн түрэмнай ажалыем үндэрөөр сэгнэжэ, Ленинэй орденоор шагнаа һэн. КПСС-эй XXVI съездын делегат болохо аза талаандашье хүртөө хүм. Мүнөө партиин обкомой гэшүүнээр, КПСС-эй обкомой бюрогой гэшүүндэ кандидадаар һунгагданхайб.

Республикымнай ажалшад намайе Хальмагай АССР-эй Верховно Советэй депутадаар болон Президиумэй гэшүүнээр нэгэнтэ бэшэ һунгаа һэн. Һүүлэй гурбан зарлалда удаа дараагаар арадай депутадуудай Элистын горсоведэй депутат байна гээшэб.

Үндэһэ яһаарааород хүм. Зүгөөр хальмаг Иван Савельевич Чилдановай бүлэдэ өөдөө болоһон намтартайб. Энэ бэеэрээ гансал тэрэ бүлэдэ уялгатай хүм. Чилдановтан хоюулаа айхабтар һайхан сэдьхэлтэй хүнүүд байһан. Өөһэдын үри бэегүй байһан дээрэһээ гурба наһатай намайе 1933 ондо хүүгэдэй байшанһаа абаһан юм. Тэрэ гэһэн сагһаа хойшо би үргэһэн эсэгынгээ нэрыень нэрлүүлжэ, хүбүүниинь болоһон урмандаа баяртай ябадагби.

Һамгамни хальмаг яһанай. Гэр бүлэ доторооород, хальмаг хэлэнүүд дээрэ зэргэ дуугаралсадагбди.

Би гэр бүлынгөө болон хүтэлбэрилдэг бригадынгаа жэшээ дээрэ бодото аха дүү, арадуудай хани барисаан гээшые сэдьхэл зүрхөөрөө мэдэрдэгби. Бригададамни олон үндэһэ яһатан хүдэлдэг. Эхэ оронойнгоо аша туһын түлөө һайнаар хүдэлхэ гэһэн нэгэл зорилго, нэгэл һанаан бултыемнай батаар нэгэдхэдэг юм.

В. ЧИЛДАНОВ,
Элистын ашаанай 2-дохи предприятиин бригадир.

СЭДЬХЭЛЭЭ ХАНАМААР

Би 15 жэлдэ түрэл колхозоо хүтэлбэрилнэб. Тиигэбэшье үнгэрһэн жэлдэ үзэгдэһэндэл адли, ган гасуурые, юрэдөө, һананагүйб. Үнгэрһэн зун, намарай үедэ дуһалшье бороо ороогүй юм. Үбэлнайшье гэхэдэ, саһа багатай, хүйтэн байгаа. Үглөөнэй хүйтэндэ намарай тарималнууд соохорлон хүлдөөшье һэн. Теэд байгаалиин эрхэ байдалай хэды шэрүүншье һаа, колхозоймнай олонхи механизаторнууд габшагай бэрхээр хүдэлжэ гараа. Петр Борох, Иван Дель, Николай Чурбанов, Федор Галушко гэгшэдэй тарилгын агрегадууд халаанайнгаа даабари 130—150 процент дүүргэдэг байгаа.

Хабарай тарилгын хүдэлмэрие механизаторнууднай 3—4 үдэр соо дүүргээ һэн. Тарилгаяа дүүргээд лэ байтарнай, үнөөхи ута унжагай, «страхенецнай» (зүүн тээһээ, Каспи шадарһаа бууһан элһэтэ шуургые манай хизаарта иигэжэ нэрлэдэг) эхилшоо бэлэй. Яаба хээбэшье, манай ажахын таряашад муу бэшэ ургаса хуряажа шадаа. Түрүү комбайнернууд Н. В. Дзюба, Э. В. Дель, С. П. Муравьев гэгшэд социалис уялгануудаа холо үлүүлэн дүүргээ. Удаань ааяма халуун үргэлжэ ороһон бороо хоёрой таһараагүйшье, һаа, манай механизаторнууд район доторoo эгээл түрүүн таряа хуряалгаяа дүүргээ бэлэй.

Иигээд ерэхэлээрээ, таряашадаймнай амжалта юунһээ дулдыдана гээшэб гэжэ бодогдоно. Газар таряалангыемнай ехэ гэхын аргагүй юм: арбан нэгэ мянган гектар болодог. Тэрэнэймнай 4 мянга шахуу гектарта орооһото ургамал таригдадаг. Тиимэһээ колхозоймнай ажалшадай газар тухайгаа һанаагаа зобохонь түрүүшын ээлжээнэй асуудал аал даа. Колхозоймнай правлени болон партком эгээл шухала баялиг болохо газараа ашаг үрэ ехэтэйгээр хэрэглэхэ бата шэглэл баринхай. Бүхы юумэн газарһаа эхитэй. Тэрээндэ ехые үгэбэл — ехые абахаш. Поли дээрээ жэл бүри хэдэн арбаад мянган центнер таряа таринабди. Таряанай һайн ургабал, хилээмэнэй ехэ байханъ мэдээжэ, малай эдихэ тэжээлшье элбэг гүбэ. Тиимэһээ таряа ехээр үйлэдбэрилгэ ажалшадаймнай гол зорилго зандаа байһаар.

Ниитынгээ адууһа малай эдихэ орооһо таряанай, бүдүүн ба шэмэтэ тэжээлэй баян ургаса хуряахын тула газар таряалангайнгаа культурые дээшэлүүлхэ, эрдэм болон түрүү дүршэлэй туйлалтануудые үргэлжэ хэрэглэхэ ушартай болодогбди. Мэргэжэлтэд, таряашаднай энээниие һайса ойлгонхой гээшэ. Һүүлэй жэлнүүдтэ энэ талаар бага бэшэ юумэн хэгдээ. Ажахымнай «Үндэр культуратай газар таряалангай коллектив» гэһэн нэрэ солодо хүртөө.

Орооһото болон орооһотобобово ургамалнууд 3.350 гектарта таригдадаг. Ургасань дунда зэргээр 25,6 центнер болодог юм. Комбайнернууднай дүн хамта 85900 центнер һайн шанартай орооһо хуряаһан байна. Байгша оной түсэбэй ёһоор, бидэнэр гүрэндөө 23700 центнер таряа тушааха ёһотой һэмди. Харин колхозниигууднай бүхы арга боломжоёо хаража үзөөд, 36000 центнерһээ бага бэшые тушааха гэжэ шиидэбэд. Республикынгаа бүхы ажалшадтал адли, манайшье ажахын коллектив хальмаг арадай һайн дураараа Россин бүридэлдэ ороһоор 375 жэлэй ойе ажалай бэлэгүүдээр угтажа байна.

П. НЕМЯШЕВ,
Городовиковско районой XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ.

ЭРДЭМЭЙ ХҮГЖЭЛТЭ ЭРШЭТЭЙ

Хаанта Россин үедэ эгээл гээгдэнги заха хизаарнуудай нэгэн байһан Хальмаг орондо мүнөө эрдэм наукын хүгжэн һалбарһан ушар ленинскэ национальна политикын илан мандаһанай, манай Коммунис парти болон совет правительствын тэрэниие үргэлжэ анхаржа байһанай бодото гэршэ жэшээ болоно.

Октябриин революциин урда тээ дээдэ эрдэм бэлигтэй тоотойхон хүнүүдтэй, гол түлэб үргэлжэ барга харанхы байһан нютагта мүнөө Хальмагай университет, Түүхэ, хэлэ бэшэгэй болон экономикын эрдэм-шэнжэлгын институт, элдэб институдуудай филиалнууд, олон тоото лабораторинууд эндэ хүдэлнэ.

Түүхын, хэлэ бэшэгэй болон экономикын эрдэм-шэнжэлгын институт — Хальмагай эрдэмэй наукын түрүүшын томо гуламта мүн. Гурбан таһаг ба юһэн секторһээ бүридэһэн энэ эмхидэ 60 гаран эрдэмтэ хүдэлмэрилэгшэд ажаллана.

Тус институдай коллектив ниилээд томо томо хэмжээнэй хүдэлмэринүүдые, шэнжэлгэнүүдые хэһэн байна. Жэшээлхэдэ, 2 ботитой «Хальмагай АССР-эй түүхын очеркнууд», баатаршалгата «Джангар» гэжэ эпос, «Хальмаг литературын түүхэ» (2 ботитой), «КПСС-эй Хальмагай организациин очеркнууд», «Хальмаг хэлэнэй грамматика» (фонетикэ ба морфологи) гэхэ мэтэшэлэн олон ааб даа. Багсалан хэлэбэл, һүүлэй 25 жэлэй хугасаа соо 70 гаран монографи, 200 гаран согсолбори, бусад зүйл толилогдоһон байна бшуу.

Монгол хэлээр ба түүхээр Бүхэсоюзна конференци, түүрэг-монгол арадуудай эпическэ бүтээлнүүдээр, мүн баһа мүнөөнэй социально-этническэ асуудалнуудаар Хальмаг орондо үнгэргэгдэһэн конференцинүүд республикын эрдэмэй хүгжэлтые эдэбхижүүлэн, ехэ нүлөө үзүүлһэн байна.

Оронoймнай эрдэмэй элитэ томо эмхинүүд — Ленинградай гүрэнэй университет, Востоковедениин, СССР-эй түүхын, Археологиин, Этнографиин, А. М. Горькиин нэрэмжэтэ Дэлхэйн литературын, Түүхын, хэлэ бэшэгэй ба философиин, СССР-эй АН-ай Сибириин отделениин филиалай Ниитын эрдэмэй институдууд Хальмагай НИИ-гэй кадрнуудые бэлдэхэ, научна элдэб асуудалнуудые шиидхэхэ хүдэлмэридэ үргэлжэ туһалдаг байна.

Ородой ба совет востоковедениин эрхим ёһо заншалнуудые үргэлжэлүүлэн, марксистско-ленинскэ методологиин үндэһэн дээрэ хальмаг хэлэ бэшэг, түүхэ шэнжэлгэ республикын научна бусад һалбаринуудтал хүгжэн һалбаржа байна.

П. БИТКЕЕВ,
институдай директорэй орлогшо, хэлэ бэшэгэй эрдэмэй доктор.

Д. Кугультинов

ХАЛЬМАГАЙ АССР-эй АРАДАЙ ПОЭТ

ЭХЭ ОРОМНИ

Эжэл мүрэнэй
торгон долги дэрлэһэн,
Эхымни гартал
эльбэн намай хүтэлһэн,
Энхэрэн энхэрэн
энэ бэедэмни хүргэһэн,
Эшэгы зөөлэхэн
Хальмагаймни ногоон тала!

Шэнэ үеынш
гэгээн һүлдэ боложо,
Сэдьхэлэй дуун
сэгээн агаарта зэдэлнэ.

Удха түгэс
уряал мэтэ толоржо,
Ухаан бодолым
урмашуулан ээлнэ.

Эндэ минии
эхин аялга түрөө юм,
Эршэ зоригой
бэхи үндэһэншье олдоол,
Хамаг баялигай
дээжэдэ эндэл хүртөө хүм,
Хаанашье ябахадаа
Хальмагни гэжэ
омогорхообl

Хальмагай АССР-эй ниислэл хото Элистэ һүүлэй жэлнүүдтэ танигдахаар бэшэ болотороо шэнэлэн хубилна. Эндэ шэнэ шэнэ кварталнууд урган бодоно.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Элистын нэгэ үйлсэ.

ТАСС-ай фотохронико.

ХАНИ БАРИСААНАЙ ЗАМУУД

Хальмагай гүрэнэй «Тюльпан» гэжэ ансамблиин ошо дүлэ сасаргама хатарнуудта ба хоолой хашажа утаар татан гүйсэдхэгдэдэг «ут дуун» гэһэн урданайнгаа дуунуудта манай нютагаархин ехэ, багагүй дуратай юм. Хальмаг орондо болон тэрэнэй ниислэл Элистэ хотодо ажаһуугшад үниинэй дуратай коллективэйнгээ наадые — хэдыдэшье хамаагүй харахал гэжэ байдаг. Тус ансамбль ганса республика дотороо бэшэ, харин холо гадуур аяншалжа ябадаг тула нютагаархинаа баярлуулха арга боломжонь үсөөн байхаяа һанадаг шуу.

Хальмаг артистнуудай ябаагүй газарынь үгы шахуу. Алас Дурна болон Сибирьһээ эхилээд лэ, Калининград ба Прибайкалиин республиканууд, Мурманскһаа, Закавказ болон Дунда Ази хүрэтэр ансамблиин бэелүүлдэг маршрут заха замгүй ута юм. Эдэ гастрольнуудаа артистнар хани барисаанай замууд гэжэ нэрлэдэг. Юундэб гэхэдэ, эдэмнай манай заха хизааргүй үргэн ороной арадуудай соёл болбосоролой ба искусстватай, анда һайхан нүхэдтэеэ уулзалга ха юм.

Энэшье жэлнай гастрольнуудаар баян байба. Хальмаг арадай үндэһэн ансамблиин искусстватай Поволжи, Прибалтикын хүн зон танилсаа. Коллективнай хэдэн үдэрэй туршада Эхэ оронойнгоо ниислэл Москва хотодо концертээ харуулаа. Һаяхан эдэмнай Сибириин Томск, Кемерово, Барнаул, Омск, Новосибирск городуудаар аяншалаад бусаба.

Хальмагай гүрэнэй дуу, хатарай «Тюльпан» гэжэ ансамбль олон үндэһэ яһатанай совет искусствые хилын саагуургшье харуулдаг гээшэ. Жэшээнь, бидэ Монгол найхан орондо, Чехословаки, Лаос болон Польшодо гастрольдо ябаа һэмди. Хальмаг арадай үндэһэн искусстватай танилсаһан хилын саанахи оронуудай харагшад һайхашаан һонирхоһоноо нэгэтэ бэшэ мэдүүлээ бэлэй.

РСФСР-эй арадай артистка Валентина Гаряева, РСФСР-эй габьяата артистнууд Валентина Ильцаранова болон Антонина Мухаева, республикымнай габьяата артистнууд Валерия Эрдниева, Владимир Мацаков, Николай Шульга, бусад олон залуу бэлигтэн ансамблиимнай алдар солые арьбадхалсажа ябаһан габьяатай юм.

Р. САРМУТКИНА,
Хальмагай гүрэнэй филармониин директор.

ШЭНЭ ШҮЛЭГҮҮДҺЭЭ

ХОТЫН ҺҮҮЛШЫН МОРИН

Ямар һонин ушарал бэ:
Ялагар уужам проспектээр
ябажа ябанал морин,
тахануудаа тоборгон —
Үни заяанда үгы болоһон
үнөөхи
ажалша
морин...
Жэрбэгэр һүүлтэй,
хүбхэгэр дэлһэтэй,
жиирэйл морин гэлтэй.
Юрьемэ хотын байдалда,
юрэдөө, дадаһан хэбэртэй.
Багашуул олоор уттажа,
баясахын ехээр баясана:
амиды морин
зоопаркда бэшэ,
алхалжа эндэ ябанал!
Харин ехэшүүл маргана:
Морин!... —
хуушан сагай үлэгдэл —
НТР-эй үе сагта
гайхалтайхан үзэгдэл!
Арад олоной эдлэжэ,
амидаржа ябаһан унааһаань
«нэгэ моринной хүсэн» гэжэ
нэрын үлөөд байгааш һаань,
һүүлшын моринной хойноһоо
һүүхирһэйб даа нигэжэ:
«Хүбниин табисууриһаа тэрьедэн,
хайшаа яаранабши. Морин!
Хүндэ ашаанда дарагдан,
харлажа нягтарһан нүүрһэнтэй
хэтэ холоһоо зэргэлхэжэ,
хэбтэхэ ёһотой байгаа хаш.
Миллион жэлнүүдэй юуса —
малтамал амитадые мэтээр,
үхибүүд шамайе хэшээлдээ
үзэхэ ёһотой байгаа ха...»
Энеэдэн наадан гэхээр лэ:
гэгээн уужам проспектээр
гэшхэлжэ ябанал морин,
тахануудаа тоборгон.
Үни заяанда үгы болоһон
үнөөхи ажалша морин
«нэгэ моринной хүсөөрөө»
нэтэрүү ашаа жүдхэнэ...
Сэлмэг үдэршье,
бороотондошье,
сэльеэн үтлөөгүүр,
үдэшэншье,
отол ажаллажа ябана
хотын
һүүлшын
морин...
Ялагар уужам проспектээр
ябажа ябанал морин,
тахануудаа тоборгон.
Юртэмсэдэ боложо байгаа
юугээрш һонирхоногүй хэбэртэй
Данхагар хотын зүрхэнэй сохисо,
дабхар гэрнүүдэйнь адлихан яуза.
сонхонуудайнь энеэбхилгын толон,
сахилгаан, тэнгэриин дуун —
баран тэрэнииє гайхуулнагүй,
багаханш сэдьхэлыень дайранагүй.
Үнэн дээрээ дурсалгань
үнгэрһэн сагуудтань бусаана:
Хөөлэнтиин нуурай урдуур,
хүдөөгэй харгы зуралзан,
Ухаа-Толгойн хаягаар
Оронго голдо яарана...
Тэндэ зунай саг уттажа,
торголиг ногоогоо дэбдихэл.
Тэндэ Сэльбэ горхониинь
тунгалаг уһаараа ундалуулхал.
Хойто-Мангиртын шугыда
хоолойгоо хүхы туршахал.
Гэгээн уужам проспектээр
гэшхэлжэ ябанал морин,
тахануудаа тоборгон.
Залуугайнь жаргалтай хаһа
заатагүй ухаандань ороно:
тоомгүй һалхинтай урилдан
талын адуун һүрэг соо
тангаршаажа бэлшэнэ—
эмээл, хазаар гээшые
эмнигхэндээ мэдээдүй...
Хүхюун зунай һайндэртэ
хүлгөөтэ зоной хүрээ соо
хүндэтэ үбгэдэй солые
хүлеэн абахаяа зогсоно.
Жаргалта сагуудаа һанан,
жаахаш һамааран ябабашье,
зүгөөргүй хүсэдэг заримдаа
зүлгэ ногоондо хүльбэрхэеэ,
хүйтэн булагаар ундалхаяа,
морин бүдүүн хоолойгоор
мундуу гэгшээр инсагаалжа,
гуниг уйдхараа тараахаяа...
Ялагар уужам проспектээр
ябажа ябана морин,
тахануудаа тоборгон,
домог түүхэдэ орохоёо,
омог дурсалга болохоёо...
Одоо яахынш аргагүй!

А. БАДАЕВ.

«Улан-Удэтрансстрой» трестын барилга-хабсаралгын 834-дэхи поездын модошо дархашуулай бригадир, СССР-эй Верховно Соведэй депутат В. Ц. Сандановай «Хүдэлмэри хэжэ хүдэржэдэг юм...» гэһэн статьяе уншажа, яһала һонирхогдоо. Тэрэ мүнөө үедэ гурим журам сахилгын, илангаяа залуушуулые хүмүүжүүлгын асуудалай шухала байһан тухай уншагшадтай һанамжаяа хубаалдаһан байна.

«Хүдэлмэри хэжэ хүдэржэдэг юм, ажал хэжэ атаржадаг юм»,— гэжэ хэр угһаа хойшо манай буряад арад хэлсэдэг ха юм даа. Энэмнай яаха аргагүй, зүб, үе сагаар баталагдаһан, сэсэн һургаал мүн. Ажал хүдэлмэри хэжэ ябаһан хүнэй үнэхөөрөөшье бэе махабадайнгаа талаар хүдэржэхэ, ажаһуудалайнгаа тагаар атаржаха байһаниинь арсашагүи.

Үе-үе болоод лэ, өөрынгөө бага сагын хэрэгээр Улаан-Үдэ хото зорижо гарахадаа, аянай автобус шэлэдэгби. Ушарынь хадаа зарим зондо утын харгы шалаатай шэнгеэр үзэгдэдэгшье һаа, ондоо юумэн минии дура татажа, һанал бодолыем хүлгүүлдэг юм. Нэгэдэхеэр, манай нютагһаа Улаан-Үдэ хүрэтэр 600 шахуу модо зайтай гээшэ. Урдын морин харгыгаар энэмнай бүришье ута юм һэн. Һүүлэй арба гаран жэл соо харгы заһабарилгын хүдэлмэриин үргэн дэлисэтэйгээр хэгдэһэнэй ашаар, хүтэл шэлэнүүдые бүгтэржэ гараһан үгсүүр, годируу габарнууд сэхэлэгдэжэ, «үндэгэ мухарюулма» асфальтаар хушагданхай. Зай, энэ дура татама дардам замаар табилуулжа, амгалан һайн сагта орон нютагайнгаа шэнэ шэнжые обёорһоор гарахадаа, эжэлүүдгүй омогорхоолоор халидаг хоёрдохи ушарни болоно ха юм. Юуб гэхэдэ, таби гаран, жараад онууд болотор хаа хаанагүй манай хүдөө нютагуудаар шэнэ барилгын үшөөл багаар хэгдэдэг үе байгаа. Теэд ямар нэгэн хотон һуурин соогуур гарахадаа, гол түлэб үшөө гушаад жэлэй саана анха түрүүшынхеэ хараһан байшангуудые, байрын гэрнүүдыел харахаш даа. Имэрхүү али нэгэ үзэгдэл харахадаа, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда унаһан үетэн нүхэдөө, дүүмэр наһатанаа ээлүүдгүй дурсахаш. Дайн дажарай болоогүй һаа гү даа, али гэбэл, тэдэнэй олонхиин мэндэ бусаа гээшэ һаань, хаа хаанагүй байра байдал яндагар тэгшэ, эрэшүүлэй эблүүлһэн хэрэг ажал аянай зоной нюдэ баясуулан байха бэлэйг. Гэбэшье сэрэг дайнһаа бусаһан нүхэднай, ажал хүдэлмэридөө хамсы шаман ороо бэлэй. Тэрэ сагһаа хойшо тосхон, һууринуудаймнай түхэл шарай шэнээр һалбараа, он жэлэй ошохо тума оньһон техникээр түгэс хангагдаһан хүдөө нютагуудаймнай газар тарялан үрэжэлтэйгөөр үргэдөө, нэлэнхы ехэ бэлшээринүүднай адуу, малаар хушуураа.

Би анхан Захааминай саада захын Далахай нютагта түрэһэн хүм. 1931 ондо тэндэ анха түрүүшынхеэ тогтоогдоһон «Улаан Далахай» гэжэ артельдэ түрэлхидөөрөө ороо һэмди. Тэрэл үеэр Санагын эхин һургуулиие түгэсхөөд, нютагайнгаа ажахыда хүдэлмэрилжэ эхилээ бэлэйб. Хамтаараа ажалгажа, нютаг зомнай ажахыгаа хүгжөөжэ эхилээ һэн. Гол голой эхи, захаар үмсын һуудалтай зонууд гэр байраяа задалжа, Дабаата гэжэ газарта түб болгон нүүжэ байгаа. Би модошо дарханаар аха нүхэдэй һургаал заабари доро хүдэлжэ захалааб. Зунай сагта ниитынгээ адуу малда бардам хүрэмэ үбһэ тэжээл бэлэдхэгшэ бэлэйбди. Дарханшуулайшье, үбһэшэдэйшье бригадада хүдэлмэри хэжэ ябахадаа, залуу наһанһаа захалжа коллективэй, хамтын ажалай ульһые һайн мэдэрээ хүм. Юрэдөө, хэн нэгэнэй шалтаггүйгөөр хүдэлмэриһөө гээгдээ, хожомдоо һаа гү, үгышье һаа, шанар муутайгаар, тунайшаар хандаа һаа, сэхэ бүхыень нүхэдэй дүхэригтэ зүбшэдэг, шүүмжэлдэг байгаабди. Илангаяа жэгэй хүдэлмэриин тоссоогоор үнгэргэгдэдэг ажахын тоосоото-һунгалтын суглаан үбэлэй ута һүниие дүүрэн, үүрэй сайтар боложо, һайсахан лэ «тооһоёо гүбилгэн» болодог һэн даа.

ХҮН. КОЛЛЕКТИВ. ХҮМҮҮЖҮҮЛГЭ

«НЭГЭН — БУЛТАНАЙ ТҮЛӨӨ»

Манай хэмнайшье ажабайдалайнгаа эхинһээ захалжа, ямар нэгэн коллектив соо наһанайнгаа хүмүүжэг гарана ха юм. Эхэ, эсэгэ хүн бүхэн өөр өөрынхеэрээ үри хүүгэдтээ һургаал үгэдэг гээшэ бэээ. Теэд ажалша коллективэй гар доро хүнэй сэдьхэл бодол хадаа илангаяа хамтын хэрэгэй түлөө тэгүүлһэн үндэр һанал бодолтойгоор бүрилдэдэг гуримтай. «Хара мүрөө» хараһан, хубиингаа хэрэгэй түлөө шунанхадаһан зангаар аашалдаг хүнүүд мүнөөшье манай дунда дайралдадаг гээшэ. Энэмнай ула болоһон урдын гуримай үлэгдэл ааб даа. Тиимэ хүн өөрынгөө талын олзо орошын хойноһоо һэшхэл, нэрэеэшье мартажархидаг байха. Бэеынгээ бэрхээр «хүлэйнгөө утаар жиижэ» ажаһуунабди гэжэ тэдэ гэнэн хонгороор бодомжолдог. Теэд тэдэнэй хүн шанарые нүхэдэйнь, ажалгадаг коллективэйнь «соо харабашье», шобто хэлэдэггүйнь заримдаа харамтайшье байдаг.

Хамтын хэрэг, ажалда эдэбхи хэшээлээ элсүүлэн ябадаг, нютаг зондоо хүндэтэй болоһон залуу, хойто үеын ажалша һүбэлгэн нүхэд нютаг бүхэндэ олон байха. Манай Далахайн совхозой хоёрдохи отделенидэ ажаллажа байдаг Владимир Цырендоржиевич Бадмаев эгээл тиимэ хүнүүдэй нэгэн мүн. Володя багаһаа хойшо мал ажалда дуратай һэн тула, һургуулияа дүүргэмсээрээ түрэл ажахыдаа үлэжэ, малшанаар хүдэлмэрилжэ захагаа һэн. Залуу коммунист Владимир Бадмаев мүнөө Доодо-Сэхир гэжэ газарта малшадай комсомол-залуушуулай фермые хүтэлбэрилжэ, залуу малшадай ёһотойл һурган хүмүүжүүлэгшэ болонхой. Тэрэшэгэн Олег Бальжанов эдир залууһаа хамтын хэрэгэй түлөө эдэбхи үүсхэл бадаруулан ябадаг тула партиин зэргэдэ зуршалагдаа һэн. Мүнөө Олег нютагтаа эрхим бэрхэ малшадай тоодо оронхой.

Тэрэшэлэн аха дүүнэр, коммунистнууд Иван, Евгений Будаевууд, Владимир Жалсараев гэгшэд нютаг нугадаа хүндэтэй болоһон жологоошод юм. Мүн механизатор Павел Нимаев тухай магтаалай үгэнүүдые хэлэмээр. Энэ залуу нүхэрнай хүнэй үгөөр, совхозойнгоо ажал хүдэлмэридэ шударгы, нүхэд зондоо тупа хүргэжэ ябадаг юм.

...1941 оной сентябрь һарада Улаан Армиин албанда мордожо, сэрэгэй бэлэдхэл гараһанайнгаа удаа, эшелоноороо дайн байлдаанай тулажа ерэһэн Тула хото шадар хүрөө һэмди. Тэндэһээл эхилжэ, ябаган сэрэгэй полкдо жагсаад, дайнай ута харгыда гарагдаа һэн. Гарнизон соогоо арба гаран яһатан эб хамта журамтай һаабзабди даа. «Нэгэн—бултанай түлөө, булта—нэгэнэй түлөө»,—гэһэн жама ёһоор Тульска, Калужска

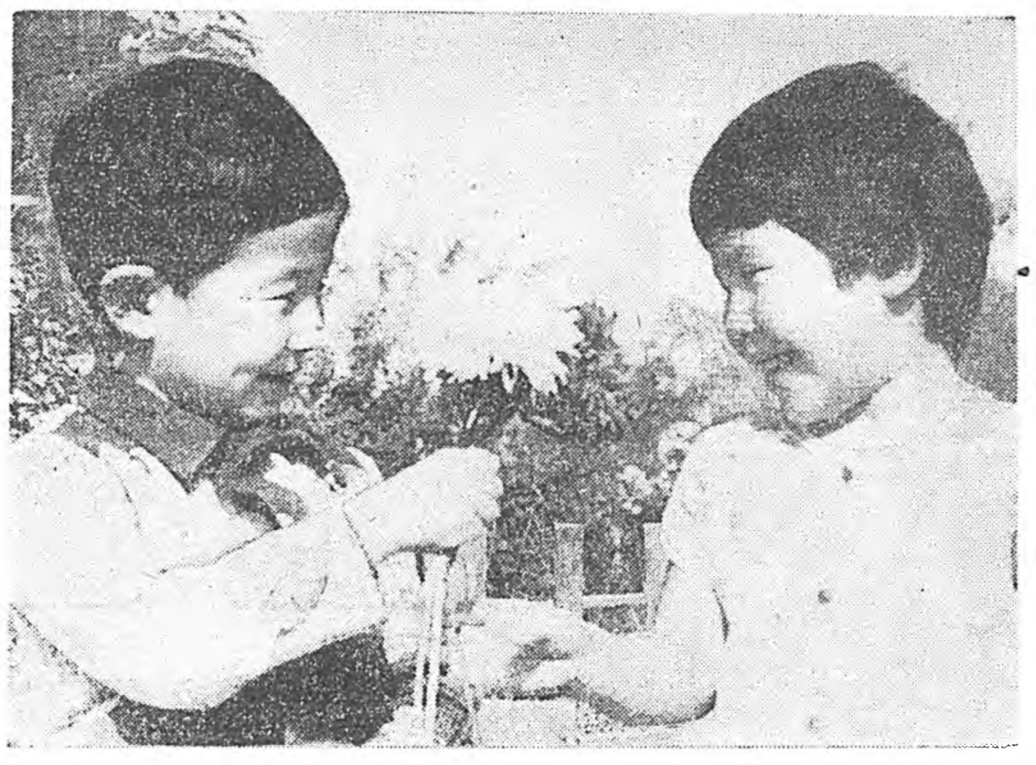

Элдин намарай сэлгеэндэ
Эдир хоёр нүхэднай
Баглаа сэсэг баринхай
Баяртайханууд яриндана.

В. МУЛЛЕРАЙ фотоэтюд.

ЁОХОРОЙ ДУУНУУД

Аяр һайхан уһатай
Ангар мүрэнөө һайшааанаб,
Агууехэ ухаатай
Алдарта Ленинээ
һайшаанаб.

Балгамаар һайхан уһатай
Байгал далайгаа
һайшаанаб,
Баранһаа баян ухаатай
Вождь Ленинээ һайшаанаб.

Бурьян урдаха мүрэмнай
Боори дороһоо эхитэй юм.
Большевик болоһон
нэрэмнай
Манай партиһаа эхитэй
юм.

Шууян урдаха булагнай
Шулуун дороһоо эхитэй
юм.
Шударгы шанга
тэмсэлнай
Ленин багшаһаа эхитэй
юм.

Хорёо соохи үбһэндэ
Хула морим дуратай ха.
Хонгёо дуутай дүүхэйдэ
Ахай хүбүүн дуратай ха.

Сарай соохи үбһэндэ
Сабдар морим дуратай ха.
Солгёон дуутай ахайда
Шаастай басаган дуратай
ха.

Хээр моринной хүшэтэйе
Харгын мууда мэдэбэлби.
Хамаг зоной хүшэтэйе
Хорото дайнда мэдэбэлби.

Шууяса хахалха
тракторнай
Шэрэм буладай хүсэнһөө,
Шанга ургаһан тарямнай
Шадалтай хүбүүдэй
хүсэнһөө

Түрьесэ хахалха
тракторнай
Түмэр буладай хүсэнһөө
Тэгшээр ургаһан
тарямнай,
Түрүү хүбүүдэй хүсэнһөө.

М. ГЕРГЕНОВЭЙ
суглуулбариһаа.

ЗУРУУЛ

(ШОГТОЙ УЯНГА)

Залуу наһандаш болоһон энеэдэтэй ушарнууд саг жэлэй ошохо бүри улам элеэр һанагдажа, урал дээрэш энеэбхилэл асарха, зүрхэндэш хүнгэхэн гуниг түрүүлхэ.

Сугтаа хүдэгдэг хүнэйнгээ һаяхан намһаа зуруул эрихэдэнь, нэгэ иимэ ушар һанагдашаба.

Аяма халуун зунай үдэр бэлэй. Студентнэр болохо һанаатай бидэнэр шалгалтын экзаменай һүүлээр, ехээр һанаагаа зобоһондоо гү, бии үгы хүсэеэ шалгалтада үгэһэндөө гү, мүн халуунда ядарһандаа ехээр эсэшэһэн хэбэртэй гү—байргадаг таһалгадаа ерэжэ, өөр өөрынгөө орон дээрэ дуугайнууд һуунабди.

Гэнтэ үүдэн нээгдээд, Зэдэһээ ерэһэн нэгэ хүбүүн орожо ерэбэ. Шүүд мэндэеэ хэлэһээр, минии хажууда ерээд:

—Ши, Галсан, чүдэнзэеэ үгыш даа. Өөрынхимни үгы болошоо гү даа, олоногүйб, —гэбэ.

—Юу?! —гэжэ гайхашаһан бинь урдаһаань бэлтыжэбэб. — Юун шүдхэрөө намһаа эринэбши? Юун гээшэб тэрэшни, шүдэ шэгшэлдэг модон гү?..

Тэрэмни эльгэ хаташаба. Миниингээ энеэдэтэй байдалда орошоһондо, нүгөө хүбүүдни мүн лэ баһа энеэлдэшэбэ.

— Үгы, юушье ойлгуулаагүй аад лэ, юугээ энеэлдэшоо зомта? — гэжэ бинь гарааһан хэбэртэй болобоб.

— Галсан, энэш шамһаа сээрэнхэ эринэ бэшэ гү? — гэжэ Гунхэн нютагһаа ерэһэн хүбүүн нэмэбэ. Тэрэниешье мэдэхэгүй би бүришье гайхалаа барабаб.

— Хүлеэжэ хэшээгыт, теэд тэрэтнаи намда бии юм гү? Юун гээшэб тэрэтнай?

—Байна, байна гэлдэн, хүхюун байдалһаа һэргэшэһэн хүбүүд зэргэ шахуу дарья табилдашаба.

— Булад шамһаа шиирэ эринэ ха юм даа, яажа ойлгоногүйбши? — гэжэ Ага нютагай Батажаб гэжэ шарахан хүбүүн намда ойлгуулаа болоно.

— Үгы, шиирэ гэдэгшни баһал тэрэ юумыетнай нэрлэнэ гээшэ гү? Оройдоошье ойлгоногүйб даа. Шиирэ гэжэ манай Баргажан нютагта гахайн, хониной, үхэр малай тагалсагые нэрлэдэг гэжэ мэдэхэб. Тэрэниие намһаа эринэ бэшэ аабзат?

Хүбүүд бүришье хүхилдэшэбэ. Хориһоо һэн гү, али Хэжэнгэһээ ерэһэн хаб харахан шарайтай набтархан хүбүүн:

— Галсан, энэшни шамһаа шударуул эринэ бэшэ гү? Үгыш теэд, амандаа зууһан тамхиинь шүлһэндөө норожо таһаршахаяа байнал, — гэхэдэнь, би тамхи зуугаад ябаһыень һаяг обёоржо, намһаа манай Баргажанда спичкэ гэдэгые эреэ гэжэ таагаад, тэрэ олон нэрэтэй шүдхэрөө түргэн үгөөдхибэб.

— Ши намда литературнаар ойлгуулхаяа яанабши. Тэрэ өөрынгөөородшье бэшэ, буряадшье бэшэ үгөөр юу ойлгуулхаяа һанаабши?— гэбэб.

—Литературнаар энэмнай зуруул гэжэ нэрэтэй бэлэй гү даа? — гэлдэнэбди.

—Манай тэндэ энээниеишни зуруул гэдэг гэ, — гэжэ баһа нэгэн дуугарна.

Манай үндэһэн буряад хэлэн баян даа. Жэшээлхэдэ, нэгэ юумэн иимэ олон нэрэтэй байна бшуу. Бидэ зуруул тухай хөөрэлдэнэбди, харин хүнэй баридаг, эдлэдэг үшөө оогон хэрэгсэлнүүд ондо ондоогоор нэрлэгдэдэг байгаа ёһотой. Манай хөөрэлдөөн ябажал байна. Эдир наһанайнгаа охин соо, ажабайдалайнгаа гол замай эхин дээрэ туласа ерээд байһан бидэнэй үгэ зугаа, хүсэл бодолнайшье эрмэлзэлэй хүсэтэ дали дээрэ алад хого уруу ниидэшэнэ хэбэртэй.

Эгээн тэрээхэн эдир лэ хаһадаа ерээдүйн үеын хэлэ, бэшэгэй эрдэмтэд, түүхэшэдбди гэжэ бэеэ һанадаг хүйхэрнүүд ябаһан байхаш. Заримандаа һанаад, шэбшээд ерэхэдэ, энеэдэтэй байдаг. Теэд үнгэрһэн сагуудые тэхэрюулхэ аргагүй хадаа бүтүүхэн гунирхаш...

Д. УРАБХАНОВ,
хүдөө бэшэгшэ.

ТЕАТР БА ҮХИБҮҮД

Эб, найрамдалай, энэрхы сэдьхэлэй ба хүгжэлтэ дэбжэлтын шэнжэ шанартайгаар ургажа ябаа залуу үетэниие хүмүүжүүлгэдэ театрай дүүргэхэ үүргэдэ үхибүүд болон эдиршүүлэй театрнуудай уласхоорондын нэгэдэлэй (АССИТЕЖ) VIII генеральна ассамблей зорюулагдаха байна. Сентябриин 20-һоо 26 хүрэтэр манай орон дотор үнгэрнэ. Сентябриин 10-да Москвада болоһон пресс-конференци дээрэ энээн тухай мэдээсэгдэбэ.

СССР-эй үүсхэлээр 1965 ондо уласхоорондын нэгэдэл байгуулагдаһан байгаа. Тэрэ гэһэнһээ хойшо сценын уран бэлигтэнэй уласхоорондын уулзалгануудта түс эмхиин совет түб эдэбхитэйгээр хабаададаг, дүй дүршэл халан абалсалгада туһа нэмэри хэдэг, уласхоорондын фестивальнуудые үнгэргэлгэдэ хабаадалсадаг юм.

Мүнөө жэлэй хуралдаанай хүдэлмэридэ 40 ороной делегадууд уригданхай. Үхибүүдэй театрай хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ зорюулагдаһан СССР-эй, Франциин ба Мексикын уласхоорондын нэгэдэлэй национальна түбүүдэй элидхэлнүүд программада оруулагданхай. Мүнөөнэй драматургиин шухала зорилгонуудые, зүжэгүүдые байгуулгада режиссерой үүргые, үхибүүдтэ зорюулагдаһан искусство дэлгэрүүлгэдэ олониитэдэ мэдээсэл тараадаг хэрэгсэлнүүдые хэрэглэлгые хүдэлмэриин комиссинууд зүбшэн хэлсэхэ.

Уласхоорондын уулзалгада хабаадагшад совет ниислэлэй соёлой ажабайдалтай танилсаха, Москвагай, Ленинградай, Ригын, Ереванай, Тбилисиин ба бусад городуудай үхибүүдэй театрнуудай зүжэгүүдые хараха, совет адли мэргэжэлтэдтэй уулзаха байна. Шэмэглэн гоёолгын ба арадай искусствын Бүхэроссин музейдэ «Олон үндэһэ яһатанай совет театр—үхибүүдтэ» гэһэн выставкэ ассамблейе угтуулан нээгдээ юм.

(ТАСС).

ДЭЛХЭЙН ЧЕМПИОНКА ИЛАБА

ВОЛГОГРАД. (ТАСС). Эхэнэрнүүдэй дунда шатараар дэлхэйн чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө мүрысөөнэй дүрбэдэхи парти сентябриин 20-до наадагдаба. Эндэ дэлхэйн чемпионка Майя Чибурданидзе һүбэлгэн бэрхээр наадажа, нүгөөдэеэ хүшэр хүндэ байдалда оруулһан байгаа. Тиин 30-дахи ябадалдаа Ирина Левитина шүүгдэһэнээ мэдэржэ, дэлхэйн чемпионкые илалтаарнь амаршалба. Нааданай тоо 2 : 2 болоо.

Табадахи партинь мүнөөдэр наадагдаха.

Будамтуу

АЖАЛДАА „АЙЛШААР“ ЕРЭГШЭД

Хэдэн жэлэй урда тээ миллионер колхозой бардам түрүүлэгшэ дүүжэн тэргэ дээрэ гэдыжэ һуугаад, хаядалтай хатаршаараа туласа тооһо бурьюулан табилуулдаг һэмнай. Гүүртэ, отарануудаа үдэр бүри эрьежэ үрдидэг байһыень мүнөө һанахада, гайхалтай шэнги. Харин бригадирынь хара эртээнһээ хаа яанагүй ябажа, ажагаа эмхидхэхэ зуураа, жороо хээр дээрээ ташаалдижа һуугаад, гүрэмэл ташуурай хулһан бүрэзгээр үмсын гансахан үхэрые заажа:

— Колхозой тарялан гэшхүүлһэн яһан эбэртэй яндаанай ээзэниие ялада унагааха6! — гэжэ бадашадаг бэлэйл.

Морёор ябаха саг үнгэржэ, хүнүүд шэнэ байдалай шэнжэ болоһон ондоо гуримда шэлжэн ороо ха юм даа. Шэхэсээгээ үри шэрэдээ үнинэй шэргүүгдэжэ ябаһан адагай адаг ажахын даргашье «Волга» автомобильда һуунхай харагдахал. Харгын хажуугаархи тарялан соо һүрэгшье малай бэлшэжэ ябахада, хазайжа харангүйгөөр, холын нютагууд руу зорижо, үбһэ, хулһа бэдэрдэг болонхой агша.

Отделениие эрхилэгшэшье мори, мотоцикл голожорхёод: «Асыш наашань автомашина», — гэхэдээ ядахагүй. Эрхим отделенинүүдэй эрхилэгшэд «Жигули» машина жииганулан табилуулдаг. Адаг ажахын бригадирнууд угайдхадаа «Запорожец» жолоодожо ябаха.

«Бестужевский» совхоз Сэлэнгын районой бусад ажахынуудай һүүл барин язэргүүлдэжэ ябадаг ажахы юм. Гэбэшье эндэхи парторг муухан «Волга» автомобиляар гушаад километр зай гаталан, Тохой һууриндахи гэрһээ Новоселенгинскдэхи кабинедтэ хүрэжэ ерэдэг. Харин тиихэдэ энэ совхозой Поворотдой отделениие эрхилэгшэ В. Д. Цыденов зөөлэн персональна машинагүй үлэшэнхэй. Энэ нүхэрөө юундэшье баһаа юм ааб даа? Баарһаниие! Ябадалыень ойлгохоо яагаа юм?! Виктор Дашиевичай бүлэ Новоселенгинскдэ, харин тэрэнэй ажалынь аяар Поворотто ха юм. Хорёод километр ябагаар галгихагүйг. Морёор ябахаяа эшэхэл. Бүлэеэ ажалайнгаа газартахи һууринда абаашаха дурагүйл. Тэндэнь киношье харуулагдадаггүй юм. Энээн тушаа эрхилэгшэ һанаагаашье зободоггүй. Өөрөө Новоселенгинскдэ кино хараха ха юм. Харин тэрэнэй отделениин хүдэлмэришэдтэ ажабайдалай ямар эрхэ байдал олгогдохо ёһотойб гэһэн асуудал тушаа бодолгото болоногүй хэбэртэй.

Үдэр бүри шахуу В. Д. Цыденов ашаанай машинаар ажалдаа «айлшан» боложо ошодог. Ажахын үйлэдбэридэ хэрэгтэй ашаа зөөхын орондо эрхилэгшын ямбатай бэеые урагша-хойшонь дүшөөд километрэй зайда зөөнэ гээшэ. Отделениингээ конторо ошожо, Эдэз хоолой программые бэелүүлхэ тушаа хүтэлбэрилхы заабари «доошонь буулгажархёод», мүнөөхи ашаанайнгаа автомашинаар гэдэргээ бусадаг заншалтай. Жэлһээ холо үлүү сагай турша соо эрхилэгшые ажалдань «айлшалуулгада» хэрэглэгдэһэн автомашина хэды шэнээн ашаа зөөбэрилхэ һэн хаб. Энэ хугасаада хэды шэнээн тоһон, түлишэ галдагдаа юм ааб гэһэн гарзын хэмжээе шалгалта хиналтын органууд тодорхойлхо гү, али Сэлэнгын районой захиргаанайхид иимэ байдалтай эбсэхэ ха гү?

Хэрбээ гансахан иимэ ушарай тохёолдоһон байбал, фельетон бэшэлгын хэрэгшье үгы һэн. Зүгөөр ажалдаа «айлшаар залардаг» мэргэжэлтэд, ехэ бага тушаалтад энэ районда олошоржол байна. Жэшээ бэдэржэ, холуур ошолтогүй. Энээхэн лэ «Бестужевский» совхозой мүнөөхил Поворотдой отделениин ветврач А. Н. Шулунов мүн лэ хорёод километр холо оршоһон Новоселенгинскһээ ажалдаа «айлшаар» ябана.

«Ябана» гэхэнь хайшаа юм?! Хаа яахан айлшалжа «абарна» гэхэнь зүбтэй! Ушар юуб гэхэдэ, Поворотдой отделениин отарануудаар ябажа һонирхоходо:

— Эрхилэгшэ тээ мэндэ харагдаа бэлэй, харин ветеринарнай амар мэндэ юм гү, нюур шарайгаа харуулнагүйг, — гэлсэхэ юм.

«Айлшаар» ябажа ажалладаг Гусиноозёрскын ГРЭС-эй барилгын управлениин зарим дарганууд хэдэн мянган түхэригые командировкын хэрэглэмжэдэ хаяһан тоотой аад, энэ тоодоо тулгардажа гурбан жэлээр хэһээлтын газарта «айлшаар мориплоо» һэмнай даа.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор—2-50-96, приемная—2-54-54, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора — 2 62-62 отв. секретарь—2-50-52, секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2-34-05 пропаганды—2-56-23 промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства —2-64-36, 2-63-86, советского строительства в быта—2-69-58, культуры и школ— 2-60-21 2-57-63, информации — 2-60-91, переводов —2-54-93, писем и селькоров —2-67-81 корректорская—2-33-61, выпускающие— 2-35-95 отдел объявлений —2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 35. Н-04702. Заказ № 219. Индекс 04649.